

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLOMOUC

Ústav právních nauk

Radim Šperlich

**Subjekt trestného činu a osobnost pachatele, trestné činy
daňové a hospodářské**

Body of the offence and the offender's personality, fiscal and
economic offences

Bakalářská práce

Vedoucí práce: JUDr. Ivana Rabinská, Ph. D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.

V Olomouci dne 28. 6. 2012

.....
vlastnoruční podpis

Na tomto místě bych chtěl vyjádřit poděkování všem lidem, kteří jakoukoli měrou přispěli k vzniku práce, a to především starším a zkušenějším kolegům v mém současném zaměstnání. V neposlední řadě pak mé rodině za trpělivost a dále také vedoucí této práce, JUDr. Ivaně Rabinské, Ph. D., za její cenné rady, postřehy a připomínky při vzniku této práce.

OBSAH

ÚVOD	7
1 POJEM HOSPODÁŘSKÁ TRESTNÁ ČINNOST A JEJÍ DEFINICE	10
2 ZNAKY HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY, SUBJEKT PACHATELE	14
2.1 PŘÍČINY HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY	16
2.1.1 Vliv společenského a okolního prostředí.....	16
2.1.2 Vliv právního rámce	17
2.1.3 Justiční systém	17
2.1.4 Pád železné opony	18
2.1.5 Příčiny spáchání podvodu	18
3 TRESTNÁ ČINNOST	19
3.1 OBECNĚ K HOSPODÁŘSKÝM A MAJETKOVÝM TRESTNÝM ČINŮM.....	19
3.2 MAJETKOVÉ POMĚRY OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI Z TRESTNĚ PRÁVNÍHO HLEDISKA	20
4 TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU	23
4.1 HLAVA 5 ZVLÁŠTNÍ ČÁSTI TR. ZÁKONÍKU – VYJMENOVÁNÍ.....	23
5 TRESTNÉ ČINY HOSPODÁŘSKÉ,	25
5.1 DÍL 1 – TRESTNÉ ČINY PROTI MĚNĚ A PLATEBNÍM PROSTŘEDKŮM	25
5.2 DÍL 2 – TRESTNÉ ČINY DAŇOVÉ, POPLATKOVÉ A DEVIZOVÉ	25
5.3 DÍL 3 – TRESTNÉ ČINY PROTI ZÁVAZNÝM PRAVIDLŮM TRŽNÍ EKONOMIKY A OBĚHU ZBOŽÍ VE STYKU S CIZINOU	25
5.4 DÍL 4 – TRESTNÉ ČINY PROTI PRŮMYSLOVÝM PRÁVŮM A PROTI AUTORSKÉMU PRÁVU.....	26
6 ROZBOR NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH SKUTKOVÝCH PODSTAT HOSPODÁŘSKÝCH A MAJETKOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ	27
6.1 NĚKTERÉ TRESTNÉ ČINY SOUVISEJÍCÍ SE SKUTKOVÝMI PODSTATAMI MAJETKOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ.....	27
6.1.1 § 209 Podvod	27
6.2 TRESTNÉ ČINY DAŇOVÉ, POPLATKOVÉ A DEVIZOVÉ.....	29
6.2.1 § 240 Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby	29
6.2.2 § 241 – Neodvedení daně, pojistného na sociálním zabezpečení a podobné povinné platby.....	30
6.3 TRESTNÉ ČINY PROTI ZÁVAZNÝM PRAVIDLŮM TRŽNÍ EKONOMIKY A OBĚHU ZBOŽÍ VE STYKU S CIZINOU	31
6.3.1 § 248 – Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže.....	31
6.3.2 § 251 – Neoprávněné podnikání	33
6.3.3 § 254 – Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění.....	33
6.3.4 § 255 – Zneužití informace v obchodním styku	34
6.4 TRESTNÉ ČINY PROTI PRŮMYSLOVÝM PRÁVŮM A PROTI AUTORSKÉMU PRÁVU	35
6.4.1 § 268 – Porušení práv k ochranné známce a jiným označením	35

6.4.2	§ 270 – Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi	36
7	KORUPCE	37
8	SOUČASNÝ STAV HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICCE	41
8.1	POJISTNÉ PODVODY	42
8.2	ÚVĚROVÉ PODVODY	44
9	BOJ S HOSPODÁŘSKOU KRIMINALITOU	45
9.1	MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE	45
9.1.1	OLAF	45
9.1.2	Eurojust	46
9.1.3	Evropský policejní úřad – Europol	46
9.1.4	Interpol	47
9.1.5	Corpus Juris	47
9.2	BOJ S HOSPODÁŘSKOU KRIMINALITOU V ČESKÉ REPUBLICCE	48
10	MOŽNOSTI DOKAZOVÁNÍ HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY	50
10.1	POJEM A ÚČEL	50
10.2	VYŠETŘOVÁNÍ HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY	50
10.3	STOPY A DŮKAZNÍ PROSTŘEDKY V HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITĚ	51
10.4	POČÁTEČNÍ VYŠETŘOVACÍ A PÁTRACÍ ÚKONY	52
10.5	VYŠETŘOVACÍ VERZE A STANOVENÍ PLÁNU PROVĚŘOVÁNÍ	53
10.6	VÝSLECHY SVĚDKŮ A OBVINĚNÝCH	54
10.7	DALŠÍ ÚKONY V BOJI S HOSPODÁŘSKOU KRIMINALITOU	54
11	PREVENCE HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY	55
11.1	SROVNÁNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY S OSTATNÍMI EVROPSKÝMI ZEMĚMI	56
11.1.1	Slovenská republika	56
11.1.2	Spolková republika Německo	57
12	NEJZNÁMĚJŠÍ HOSPODÁŘSKÉ TRESTNÍ KAUZY NA NAŠEM ÚZEMÍ.	58
12.1	KAUZA H – SYSTÉM	58
12.2	KAUZA IPB	58
12.3	KAUZA ČEPRO	58
12.4	KAUZA CS FONDŮ	59
12.5	KAUZA KTP QUANTUM	59
12.6	KAUZY KOMERČNÍ BANKY	59
12.7	KAUZA HARVARDSKÝCH FONDŮ	60
ZÁVĚR		61
ANOTACE		63

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	64
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	66
SEZNAM OBRÁZKŮ	67
SEZNAM TABULEK.....	68

ÚVOD

Cílem mé práce je odborně a přitom velmi jednoduše a pochopitelně podat informace o dění v oblasti hospodářské kriminality. Vynasnažím se, aby byl pochopen svět nejen vydávání peněz, ale i jejich padělání, dále pak nejenom špatný výpočet daní ale i jejich záměrně špatný výpočet, jejich krácení a úmyslné pozměňování jejich skutečné funkce, zpronevěru majetku a další specifikace patřící do této skupiny. V návaznosti na toto taktéž osobnost pachatele těchto činů. V této práci jsem se snažil využít nejenom své pracovní pozice policisty, ale také různých besed a přednášek v rámci tohoto tématu a zkušeností svých služebně starších kolegů z oddělení hospodářské kriminality Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV). Tuto práci budu komponovat jako jednotnou, a to bez rozlišení teoretické a praktické část, jelikož převážnou většinu informací do této práce čerpám ze svojí profesní praxe.

Hospodářská kriminalita je jev mnohotvárný a neustále se měnící. Způsoby a formy jejího páčání jsou značně variabilní a velmi pružně se přizpůsobují okolnímu prostředí. Vždy platilo, že hospodářská kriminalita a její pachatelé se rychle adaptují na změny ekonomických a společenských podmínek a celkové klima ve společnosti. Velké potíže při objasňování hospodářské kriminality činí ta skutečnost, že pachatelé vymýšlejí stále nové a nové způsoby a formy jejího páčání a jsou schopni se rychleji přizpůsobit novým podmínkám než orgány činné v trestním řízení (OČTŘ), které by je měly odhalovat. Dá se říci, že jsou za pachateli skoro vždy o krok pozadu. Hospodářskou kriminalitu v současné době nelze brát jako zcela samostatné odvětví kriminality. Je stále častěji provázána s kriminalitou obecnou či dokonce násilnou. Objevuje se čím dál tím více případů hospodářské kriminality páchané více pachateli a vykazující znaky organizované skupiny. V poslední době tato kriminalita není páčána výlučně domácím prostředím, ale naopak je typické, že je přímo organizována zahraničními pachateli nebo za pomoci nastrčených domácích společností. Stačí se jen pro srovnání podívat na hospodářskou kriminalitu v České republice po roce 1989 a v současnosti. Pro období po roce 1989 jsou typické nejčastěji tzv. fakturační podvody v podobě nasmlouvaného zboží pro odběr, aniž by bylo zapláceno nebo trestná činnost v souvislosti s čerpáním různých úvěrových produktů, aniž by byly v budoucnosti spláceny, či úplně zapláceny. Nyní se setkáváme s nástupem bezhotovostních platebních styků převážně s praním špinavých peněz, dále pak s pozměňováním platebního prostředku, kdy s rozvojem

internetového bankovníctví dochází k jeho napadání a proto se setkáváme se zcela novými pojmy jako je phishing a pharming.

Z počátku, po nezbytném upravení či zrušení starých skutkových podstat odpovídajících minulému režimu, převážila v právní úpravě hospodářských trestných činů tendence liberalizace, charakterizovaná snahou co nejméně zasahovat státním právem do ekonomických procesů a ponechat, pokud možno, volný prostor působení trhu a svobodě podnikání. Postupně se začala projevovat nesprávnost chápání úlohy práva v ekonomice a dokonce se začaly projevovat tendence opačné, a to řešení trestním postihem všechny negativní jevy v ekonomické a podnikatelské sféře, což vyvolalo obavy z kriminalizace ekonomiky. Vývoj následně postupem času dospívá k určitému kompromisu, představujícímu relativně malé zásahy trestního práva do oblastí dodavatelskoodběratelských vztahů mezi hospodářskými a jinými subjekty, na druhé straně však posílení autoritativních prvků, představující vymezení administrativního rámce pro podnikání, tedy vymezení určitých prostorů, v nichž se musí pohybovat veškeré podnikatelské i jiné subjekty, zajišťujících v rámci administrativněsprávního rámce jejich rovnoprávnost.

Dalším negativním jevem v období posledních dvaceti let je nepochybně enormní nárůst této kriminality, která v posledním období nabývá nových forem. Velmi vysoká je zejména hospodářská a majetková kriminalita. Intenzita a rozsah hospodářské trestné činnosti ovlivňuje zásadním způsobem kvalitu života společnosti. Kromě jiných aspektů se tato kriminalita výraznou měrou dotýká příjmových složek státu, jako jsou daně, cla a různé další poplatky. Tato kriminalita má dopad i na občany, např. v podobě vytunelování kampaňek a v krajním případě může mít za následek až ztrátu, či významné omezení důvěry ve fungování tržního hospodářství a v důsledku toho i ve fungující státní aparát. Toto představuje ohrožení pro dlouhodobé a kvalitní fungování státního mechanismu. Hospodářská kriminalita v posledních letech dosáhla v České republice takových rozměrů, že podryvá stabilitu celého hospodářství i právní vědomí občanů. Zásadním problémem je vysoká míra latence hospodářské kriminality, kdy se uvádí, že neodhalených případů hospodářské kriminality může být až desetkrát více než vykazují statistiky. Ač se hospodářská kriminalita na celkové kriminalitě podílí málo případy, asi kolem 10%, tak způsobuje převážnou většinu škod, kdy se jedná až o 80%,

a to jde jen o kriminalitu odhalenou.¹ Skutečné škody budou tedy mnohem vyšší. Uplynulá léta dále poukázala na jeden zásadní problém, a to je flexibilita pachatelů této trestné činnosti, zatímco kontrolní a finanční orgány, včetně orgánů činných v trestním řízení, byly formami této kriminality zaskočeny a do značné míry zůstávají dodnes bezmocné. V uplynulých letech lze vysledovat nedostatečnou vůli státu bojovat účinně proti těmto kriminálním fenoménům.

Trestné činy hospodářské tvoří významnou část kriminality rozvinutých zemí. Také u nás platný a účinný trestní zákoník s existencí hospodářské kriminality a s jejím postihem počítá. Důvodů, pro které je třeba chránit společenské vztahy uvnitř ekonomické sféry je mnoho. Patří k nim zejména skutečnost, že mnohým protiprávním jednáním se lze jen velmi těžko bránit mimo trestními prostředky. Lze si jen stěží představit, jak by bez použití hrozby trestního stíhání, zejména hrozby trestem stát uchránil svoje vztahy s podnikateli např. v oblasti daňové nebo v oblasti rozhodování státních úředníků před korupcí.

Rozhodující vliv v této oblasti musí mít jiné, než trestněprávní nástroje, zejména kvalitní mimo trestní rámec podnikání a hospodářské soutěže. Ten by měl zahrnovat odpovídající hmotně právní úpravu právních vztahů spojených s podnikáním a s ekonomickou činností jako takovou, ale i procesní pravidla umožňující co nejrychlejší a nejefektivnější vynutitelnost porušeného práva. Svou významnou roli hrají i takové faktory, jako jsou dostatečné kontrolní mechanismy, kvalitní státní aparát, podnikatelská morálka, a jiné.

¹ Srov. KUČHTA, J., FENIK, J., FRYŠTÁK, M., aj. *Hospodářská trestná činnost*, str.12.

1 POJEM HOSPODÁŘSKÁ TRESTNÁ ČINNOST A JEJÍ DEFINICE

Pojem hospodářská kriminalita bývá neustále zveřejňována v médiích, kdy málo kdo z nás si vlastně dovede představit o čem je ve skutečnosti řeč. Ovšem i odborná veřejnost si tuto oblast vykládá různě. Někdo nahlíží na tento okruh i jako na ekonomickou kriminalitu, kdy toto je synonymum právě pojmu hospodářská kriminalita a jedná se o jeden a tentýž protiprávní jev. Proto základní definice hospodářské kriminality zní kupříkladu takto:

Kriminalista Z. Konrád říká, že se jedná o zneužití důvěry potřebné pro fungování trhu, poškozování nebo ohrožování hospodářského pořádku a působení značných škod.² Podle V. Porady, kdy ten o hospodářské trestné činnosti mluví jako o nenásilné kriminalitě, jež má mimořádný sociální a ekonomický dopad na vnitřní stabilitu státu a její řešení klade poměrně vysoké požadavky na odbornost a inovaci pracovníků orgánů státní správy a také orgánů činných v trestním řízení.³ O. Novotný kupříkladu nahlíží na hospodářskou kriminalitu prostřednictvím tří základních definic:

- „Hospodářskou kriminalitou je kriminalita zaměřená proti hospodářskému řádu a jeho fungování, při které dochází ke zneužívání hospodářských nástrojů,
- hospodářskou kriminalitou je veškerá kriminalita pachatelů činných v hospodářském životě společnosti,
- hospodářskou kriminalitou je veškerá kriminalita vyskytující se v oblasti ekonomiky a spadají sem nejen trestné činy uvedené v hlavě druhé zvláštní části trestního zákona, ale i vybrané trestné činy hlavy desáté tohoto zákona, pokud se realizují v ekonomice.“⁴

Taktéž velice zajímavé jsou i další detailnější pohledy z hlediska kriminalistického, kdy se dá hovořit o protiprávní jednání tzv. „bílých límečků“ jako zločinců disponujících důležitými firemními údaji a proti nim staví tzv. kriminalitu „modrých límečků“

² Srov. KONRÁD, Z., a kol., *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*, str.46-47.

³ Srov. PORADA, V., a kol., *Kriminalistika*, str. 130.

⁴ Pozn. autora: O. Novotný ve třetí definici má na mysli již dnes neúčinný trestní zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

označující zločince z jiných oblastí kriminální činnosti. Za hospodářskou trestnou činnost se považuje také jednání, díky kterému bylo dosaženo finančního nebo jiného prospěchu vůči konkrétnímu ekonomickému subjektu a toto jednání bylo klasifikováno jako protiprávní a úmyslné. Tato definice se tedy opírá o zvláštní část trestního zákona a některé formy vykazující znaky skutkových podstat trestných činů.

Nakonec však nelze nezmínit definici J. Chmelíka, který hospodářskou kriminalitu velmi obecně, ale zároveň cíleně definoval jako zaviněné jednání, společensky nebezpečné, které je popsáno ve zvláštní části trestního zákona, které poškozují nebo ohrožují hospodářský pořádek, systém ekonomických a souvisejících právních vztahů, jejich fungování, práva a oprávněné zájmy subjektů těchto vztahů.⁵

Hospodářskou kriminalitou jsou tedy zejména ta protiprávní jednání, která naplňují skutkovou podstatu některých trestných činů vyjmenovaných v šesté hlavě zvláštní části trestního zákona, bez ohledu na postavení pachatele. Dále pak naplňující skutkovou podstatu jiného trestného činu, pokud k němu došlo ve vztazích založených pracovním nebo obchodním právem, nebo na základě jiného právního vztahu souvisejícího s ekonomikou, hospodářstvím nebo financemi. Taktéž, pokud naplňují skutkovou podstatu trestných činů veřejných činitelů (dnes označovaných jako úřední osoby) a trestných činů souvisejících s úplatkářstvím, pokud je spáchal představitel veřejné správy při výkonu své pravomoci v souvislosti s plněním hospodářských úkolů v obecném zájmu nebo takovéto jednání proti tomuto představiteli směřovalo. Dále se jedná o protiprávní jednání, které slouží k legalizaci trestné činnosti naplňující skutkovou podstatu jiného trestného činu, pokud při jeho páčání jsou pachatel či poškozený v postavení subjektů vykonávajících podnikatelskou činnost a trestná činnost souvisí s jejich podnikáním a v neposlední řadě, jsou-li zařazena do hospodářské kriminality v mezinárodních dokumentech (Corpus Juris).⁶

Můj názor na věc je takový, že tato činnost má svůj specifický základ, jiný předmět útoku, ale ve své podstatě se neliší od ostatních trestných činů. Přece jenom skutkové podstaty jsou vyjmenovány v judikatuře pod jedním číslem. Druhá stránka však je její následné prověřování, postupy ve věci a postihy za ni.

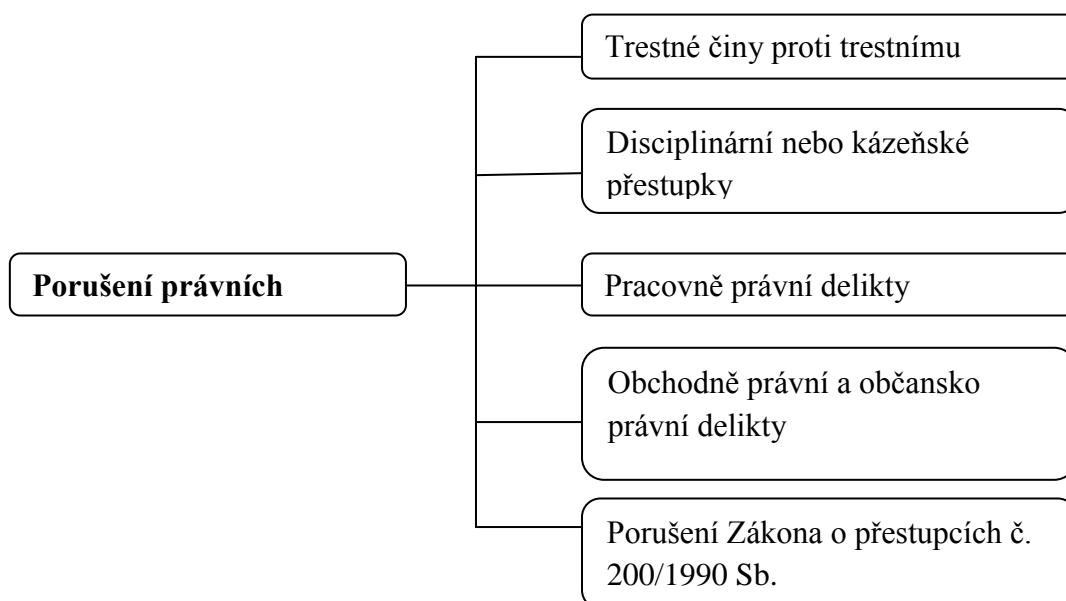
⁵ Srov. CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S., *Úvod do hospodářské kriminality*, str. 17.

⁶ Srov. FRYŠTÁK, M., *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe*, str. 7-12.

Specifickým pojmem, se kterým se lze setkat je finanční kriminalita. S touto kriminalitou se setkáváme zejména ve sféře:

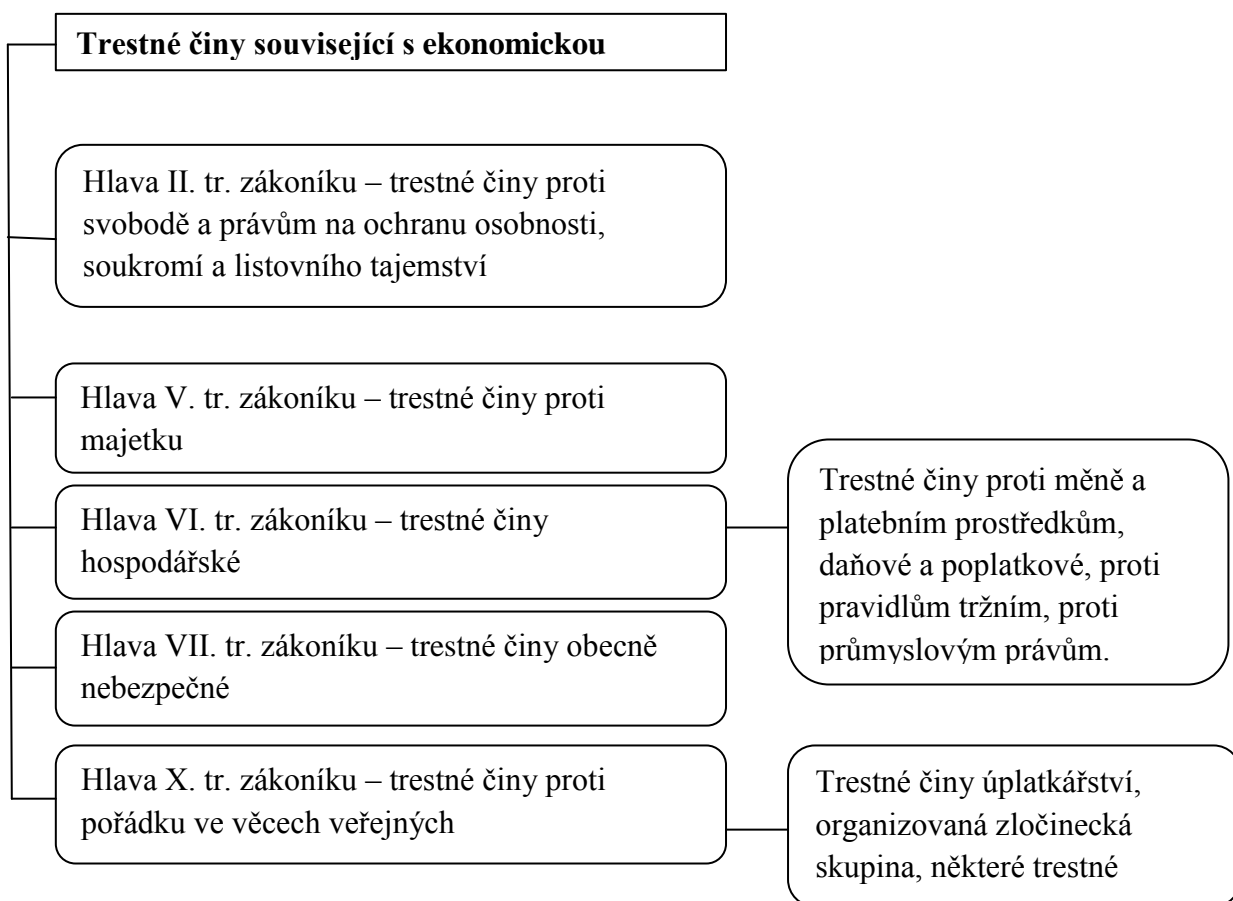
- na kapitálovém trhu
- bankovních a finančních institucí
- padělání šeků, peněz a jiných platebních instrumentů.
- krácení příjmů státu na daních a jiných povinných platbách

Obecně lze vymezit finanční kriminalitu jako věc, která napadá finanční soustavu, tj. instituce tuto soustavu tvořící. Finanční kriminalita se odlišuje od hospodářské tím, že postihuje jiný předmět útoku, zejména pak specifické oblasti hospodářství včetně cenných papírů a peněz, jako věci, kterou lze snadno odcizit. Z uvedených věcí finanční kriminality tak plyne i zvláštní okruh pachatelů této oblasti, ale i poškozených. Pachatel finanční kriminality má tu vlastnost, že s majetkem, který je předmětem jeho trestné činnosti přímo disponuje, tudíž nad ním uplatňuje právo svěřené moci. Pro poškozené finanční kriminalitou, kteří pocházejí prakticky ze všech společenských vrstev a skupin má za následek toto jednání obvykle likvidační dopad. I přes tyto skutečnosti můžeme finanční kriminalitu zařadit mezi oblasti hospodářské kriminality, kdy tato zde zaujímá důležité místo, zejména pokud jde o oblast působení na kapitálových a peněžních trzích a v rámci kolektivního investování v souvislosti s činností investičních společností, fondů, obchodníků s cennými papíry, bank a penzijních fondů. Následující obrázek prezentuje a jmenuje oblasti judikatury, proti kterým je možno se provinít v případě hospodářské kriminality.

Obr. 1 - Možná jednání vedoucí k porušení právních povinností⁷

Další obrázek pak ukazuje trestné činy z trestního zákoníku související se spácháním nějakého trestného činu hospodářského.

Obr. č. 2 Vztah trestných činů k ekonomické kriminalitě⁸

⁷ Pramen: Zdroj vlastní.

⁸ Pramen: Zdroj vlastní.

2 ZNAKY HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY, SUBJEKT PACHATELE

Jak je již uvedeno v úvodní kapitole, nejdůležitějším znakem hospodářské kriminality je její skrytost, tzv. latence. Je nutno tedy tuto kriminalitu vyhledávat, a to zejména speciálními policejními útvary. Pouze v naprostém minimu případů je tato kriminalita oznámena kontrolními orgány či občany. Subjekty, nebo-li pachatelé trestné činnosti hospodářské kriminality bývají často firmy, především obchodní společnosti. Ovšem konkrétní odpovědnost fyzické osoby bývá velmi těžko identifikovatelná. A to především v případech rozhodování kolektivního orgánu, jakým je např. valná hromada, dozorčí rady u obchodních společností, zastupitelstev a rad obcí a podobných subjektů.

1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 418/2011 o trestní zodpovědnosti právnických osob. Právnická osoba je právní pojem definovaný v § 18 až § 20 občanského zákoníku, má právní subjektivitu, stejně jako způsobilost k právním úkonům od okamžiku svého vzniku, a to v plném rozsahu, ledaže by byla omezena zákonem. Zákon upravuje i řízení proti těmto osobám, kdy však trestní řád, jako stěžejní záležitost přizpůsoben nebyl. Dalším z hlavních rysů je předchozí bezúhonnost osob, které spáchají trestnou činnost hospodářskou. Z toho vyplývá, že nemají žádné, nebo jen velmi malé zkušenosti z předchozího protiprávního jednání. Dalším znakem těchto trestných činů jsou velmi vysoké škody v porovnání s ostatní kriminalitou v ostatních chráněných oblastech. Výše škody je odpovídající tomu, aby motivovala člověka, jinak bezúhonného k tomu, že je ochoten riskovat případné trestní stíhání. Často je třeba užít i některého znalce z oboru přidruženému trestnímu právu, kdy tohoto také využívají pachatelé trestné činnosti. Děje se tak převážně zejména v případě machinací s deriváty cenných papírů. V tomto případě není zákonem upravený postup pro oceňování těchto náležitostí, proto se můžeme setkat se značnými rozdíly a odlišnostmi v metodách soudních znalců. Je také třeba připravit na možnost zákonem stanovené nebo uznané povinnosti mlčenlivosti. Taktéž je nutné v některých případech prolomit tajemství bankovní a daňového řízení. Příznačným pro hospodářskou kriminalitu je fakt, že úprava pod ní spadajících trestných činů je ve velké části konstruována prostřednictvím norem s blanketovými dispozicemi, jež odkazují na konkrétní právní normu příslušné oblasti. Z pohledu obsahu právních norem upravujících v trestním zákoníku tuto problematiku stojí za

zmínku ještě skutečnost, že u některých skutkových podstat je vyžadován subjekt se speciálními vlastnostmi.⁹

Definice pachatele trestného činu, jako jeho subjektu je definována v obecném pojetí v trestním zákoníku, a to v obecné části, Hlava 2, Díl 4, spolupachatel a účastník trestného činu, konkrétně § 22.

„§ 22 Pachatel

- (1) Pachatelem trestného činu je, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.
- (2) Pachatele trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepříčetnost, omyl, nebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost, anebo sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil takové osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či pohnutky předpokládané zákonem; v těchto případech není vyloučena trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala.“¹⁰

Další paragrafy v dílu 4, hlavě 2 obecné části trestního zákona mluví o spolupachatelství, Účastenství, dále pak § 25 stanovuje věk pachatele, § 26 nepříčetnost v návaznosti na § 27 o zmenšené příčetnosti. Tímto obecný výčet paragrafového znění končí. V užším pojetí osobnostního profilu pachatele hospodářské trestné lze hovořit o vážené, vysoce společensky postavené osobnosti v rámci svého povolání, využívající při tom své důvěryhodnosti vyplývající z jejího sociálního statutu a prestiže, nahlízejícím vyšším společenským vrstvám.¹¹ Ve většině případů se jedná o osoby s nadprůměrnou znalostí oboru, kdy své chování a jednání zpravidla projednávají se svými právníky, či s odborníky daného oboru. Trestné činy páchané těmito pachateli jsou v převážné míře dopředu velmi dobře a dlouho plánované. Jejich strůjci zastávají vyšší nebo TOP manažerské pozice a lze u nich předpokládat nadprůměrné schopnosti a vysokou

⁹ například § 259 tr. zákoníku vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy, kde je mimo jiné pro splnění podmínek vyžadována u subjektu pozice auditora; § 241 neodvedení daně, pojistného na sociální služby a podobné povinné platby, kde je u subjektu vyžadováno postavení plátce.

¹⁰ § 22, odst. 1., 2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

¹¹ NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., *Kriminologie* 2, str. 97.

inteligenci. S touto skutečností souvisí také velmi složité a zdlouhavé dokazování kauz, jakožto i samotné odhalování tohoto druhu kriminality. Toto v krajním případě může ve společnosti vzbuzovat dojem jakési nepostižitelnosti.

Podle vztahu pachatele k hospodářským subjektům je lze rozdělit na:

- zaměstnance a osoby stojící uvnitř hospodářského subjektu, vůči němuž je páchána trestná činnost
- majitelé či spolumajitelé podniku, akcionáře
- osoby, které ke společnosti nemají žádný vztah

Závěrem lze konstatovat, že neexistuje zcela a vyhraněný typ pachatele hospodářské kriminality. Téměř každý, kdo se účastní nějakého hospodářského procesu, nebo se na něm určitou měrou podílí je schopen spáchat trestný čin v této oblasti. Z tohoto pohledu se dá říct, že pachatele těchto trestných činů toto páchají z „nutnosti“ tzn., že se snaží pomoci svoji firmě, aby se udržela v rámci konkurenčního prostředí. Další skupina pachatelů má potřebu a tendenci riskovat a pokoušet něco nového. Obecně vzato se jedná o stejný typ pachatelů, kteří nejsou žádnými kriminálníky, ale využijí svoji příležitost, když mají tu možnost. Při tomto předpokládají určitý zisk a profit pro svoji osobu či pro organizaci. Vedle toho však existuje určitá skupin pachatelů, kteří se dají nazvat profesionály ve svém oboru a tito jsou výlučně zaměřeni na dosahování zisku nelegální cestou. Těchto však je velmi malé procento. Jejich podnikatelská činnost má pouze zakrýt skutečný stav věci.

2.1 Příčiny hospodářské kriminality

Příčiny, které směřují k tomuto druhu činnosti je celá řada. Pokud chceme účinně bránit páchání této trestné činnosti je třeba identifikovat zejména hlavní příčiny. Zejména pochopením příčin budeme schopni formovat nutnou obranu, protiútok a v neposlední řadě také prevenci. Jelikož je kriminalita velice flexibilní odvětví, proto nelze zcela a přesně vystihnou aktuální příčiny, stanovme si tedy pouze ty nejvýznamnější.

2.1.1 Vliv společenského a okolního prostředí

Do roku 1989, za vlády socialismu byl veškerým vlastníkem majetku na našem území stát. Po roce 1989 došlo, byť k neúspěšné privatizaci majetku a tím nabytí do

soukromých rukou. Taktéž byly provedeny restituce, kdy se vracel majetek původním vlastníkům. Tímto došlo k velkým rozdílům mezi příjmovými skupinami obyvatel, k velkým sociálním propadům a také růstu nezaměstnanosti. Životní styl společnosti se začal více a více blížit majetkovému prospěchu a začal se opírat o materiální bohatství. Společenské postavení se začalo stanovovat podle množství majetku, který osoba ovládá a má v držení. Z těchto důvodů se spousta subjektů uchýlila k páčání této trestné činnosti, jelikož nejsou schopni sami vlastní prací takovýto majetek nabýt. Proces transformace na tržní ekonomiku byl velmi problematický. Transformace ekonomiky byla často vydávána za transformaci celé společnosti.

2.1.2 Vliv právního rámce

Odpověď právního systému na společenské změny ve společnosti je vždy opožděná. Existující právní normy nebyly důsledně uplatňovány, z jejich porušování nebyly vyvozovány patřičné důsledky. Skutkové podstaty trestných činů ekonomického směru nebyly OČTŘ důsledně zvládnuty. Novotou byla složitost takovýchto případů, jejich provedení v daných podmínkách. Spíše se něco navrhlo, schválilo, vyzkoušelo, i když se následně zjistilo, že je tomu úplně jinak. Podmínky pro udělování živností nebyly dotažené do zdárného konce. Stejná situace vládla i v zastupování ve statutárních orgánech. Evidence celní a daňová byla velmi nedostatečná. Docházelo tedy k jednání, které nebylo ekonomicky výhodné pro obchodní společnosti. Projevovala se nízká úroveň řídicí práce, absence kontroly a jasných pravidel, kdy tímto byl vytvářen prostor pro páčání trestné činnosti. K ekonomickým změnám docházelo bez potřebného kapitálu nebo s kapitálem získaným za podivných okolností. Způsob privatizace nepodléhal žádné přesnější kontrole.

2.1.3 Justiční systém

Jedním z nejdůležitějších prvků právního systému je systém justiční, který má za úkol vynucování práva. Po sametové revoluci došlo k situaci, kdy existující právní normy nebyly důsledně využívány státními orgány, jako např. propadnutí majetku v případech, kdy došlo k převodu na jinou osobu nebo dceřinou společnost. Soudci a státní zástupci nedostatečně rozuměli této problematice a věcné podstatě těchto trestných činů.

2.1.4 Pád železné opony

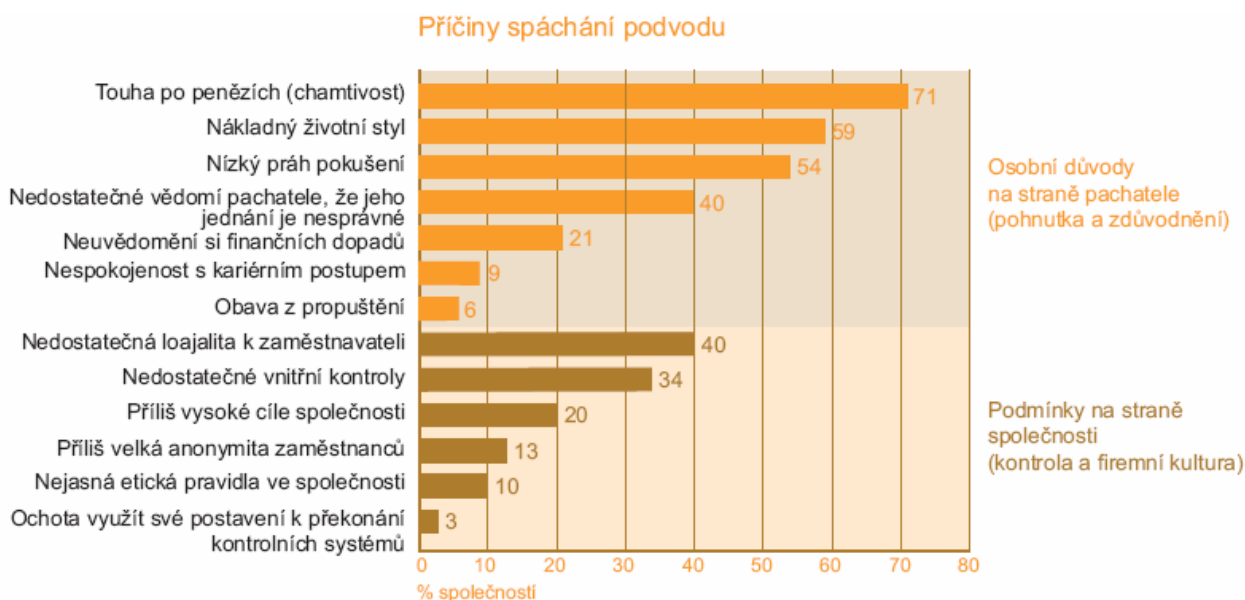
Po roce 1989 došlo k volnému pohybu občanů České republiky, ale také k příchodu cizích státních příslušníků na naše území a to i těch, kteří byly zapojeni do mezinárodního organizovaného zločinu. Do České republiky tak přinesli podvodná jednání, která přesahují rámec jurisdikce jednoho státu. Do kriminálních věcí jsou tak mnohdy zapojeny subjekty pachatelů z cizích zemí a případné vyšetřování proto vyžaduje spolupráci mnoha složek na mezinárodní úrovni. Kriminologové a vyšetřovatelé se shodují na skutečnosti, že musí být splněny tři podmínky, aby pachatel spáchal trestný čin:

- a) příležitost
- b) pohnutka
- c) schopnost zdůvodnit si takové jednání

Pokud se zaměříme na pachatelovy pohnutky, zjistíme, že v 71% případů, ho vede ke spáchání podvodu touha po penězích a také potřeba udržet si nákladný život.

2.1.5 Příčiny spáchání podvodu

Následující obrázek ukazuje hodnoty vyjádřeny v procentech, dále se dělí na osobní důvody a podmínky na straně společnosti, seřazeno sestupně.

3 TRESTNÁ ČINNOST

Následující kapitola je věnována obecnému vymezení pojmu hospodářské trestné činnosti.

3.1 Obecně k hospodářským a majetkovým trestným činům

Na rozvoj podnikání přispívá v praxi řada skutečností. Jednou z nich jsou i neustálé změny právních norem upravujících právě podnikání. Z důvodu tohoto se však objevují neustále nové a nové formy páčání ekonomické kriminality, které lze dopředu jen velmi těžko předvídat a odhadnout. Proto skutkové podstaty obecněji formulované poskytují širší trestně právní ochranu při probíhajících ekonomických změnách a postihu i obecnějších negativních jevů. Je třeba posuzovat, jakých trestných činů se může sám podnikatel, nebo také manažer v souvislosti se svoji podnikatelskou praxí nejčastěji dopouštět a dále je mít na paměti, které trestné činy mohou být naopak spáchány ke škodě jeho samého nebo vůči němu.

Začátkem 90. let se objevovala tendence nechat podnikání téměř volný průběh s minimem právních úprav, a však s regulací přirozeného tržního prostředí. Toto se projevovalo i ve vztahu k trestnímu právu. Nesprávnost takového přístupu se však začala velmi záhy projevovat v praxi. Současná právní úprava trestných činů v ekonomice a podnikání je však již velmi úzce spojena a provázána na jednotný přístup v rámci orgánů Evropské unie (dále jen EU) k této problematice. Taktéž proběhly v této oblasti implementace práva EU do práva národního. Bylo snahou dosáhnout toho, aby:

- ekonomické a podnikatelské subjekty v rámci EU měly stejnou právní ochranu a stejné právní prostředí
- a dále, aby se na subjekty v rámci EU vztahovaly stejné sankce za protiprávní jednání.

¹² Dostupné na WWW: [online] [cit. 2011-24-9]

<http://www.pwc.com/cz/cze/about/svcs/advisory/pdf/PwC_Hospodarskakriminalita_CR.pdf>

Postih ekonomické kriminality je úzce spojen i s mimo trestní právní úpravou, proto je zde na místě potřeba rozlišit, co je již problémem trestněprávním, v rozdílu oproti občanskoprávních sporech v obchodních vztazích. Ne všechny záporné jevy v podnikání jsou trestné činy. Takto lze kvalifikovat pouze jejich část. Samotný trestní zákoník, i přes existenci zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, jak je známo, je v současné době založen pouze na odpovědnosti fyzických osob za svoje protiprávní jednání, přičemž však podnikání je převážně založeno na podnikatelských subjektech jako právnických osobách. Je však zřejmé, že existuje odpovědnost fyzických osob právě v návaznosti na kolektivním rozhodnutí právnické osoby. Konkrétní podíl fyzických osob musí být spolehlivě prokázán.

3.2 Majetkové poměry obchodní společnosti z trestně právního hlediska

Trestní odpovědnost je velkou měrou ovlivňována majetkovými poměry právě právnických osob. Dle ust. § 6 odst. 1 obchodního zákoníku obchodním majetkem podnikatele, který je fyzickou osobou, se pro účely tohoto zákona rozumí majetek, který patří podnikateli a slouží nebo je určen k jeho podnikání. Jedná se zejména o :

- věci
- pohledávky
- jiná práva
- penězi ocenitelné jeho hodnoty

Obchodním majetkem podnikatele, který je právnickou osobou, se rozumí veškerý jeho majetek. Právnické osoby jsou však majetkově samostatné, tzn., že mají svůj vlastní majetek, se kterým podnikají a dále mají majetkovou odpovědnost z právních vztahů, kterých se jako subjekty účastní. Z tohoto důvodu nejsou obchodní společníci obchodních společností podílovými spoluvlastníky majetku obchodních společností. Jejich majetková práva spočívají zpravidla v podílu na případném zisku obchodních společností, dále pak možnosti prodeje akcií, nároku na vypořádací podíl, případně v nároku na podíl při likvidačním zůstatku při rušení společnosti likvidací. Společníci přímou měrou neručí za závazky obchodních společností, proto:

- a) nemohou být přímo poškozenými osobami, v případě pokud by trestná činnost byla páchána na úkor majetku obchodní společnosti

- b) mohou být sami pachateli trestné činnosti, protože ten je z uvedeného hlediska pro ně majetkem cizím, to vše např. ke vztahu k obchodní společnosti

Činnost fyzických osob statutárních orgánů společností, popř. i managementu, ale i společníků k majetku společnosti mohou být posuzována z pohledu trestního zákoníku z dvojího hlediska, a to nakládání s cizím majetkem a jednání, jako by šlo o majetek vlastní. V prvním případě se jedná o naplnění skutkové podstaty zločinu dle ust. § 220, popř. přečinu dle ust. § 221 tr. zákoníku, (Porušení povinnosti při správě cizího majetku, byť z nedbalosti), kdy tyto ustanovení chrání vztah mezi obchodní společností jako právnickou osobou a fyzickými osobami z vnitřní stránky pohledu. Předpokládá se, že těmto osobám je svěřeno nakládání s majetkem obchodních společností. V druhém případě dochází k naplnění skutkové podstaty zločinu Poškození věřitele dle ust. § 222 tr. zákoníku, kdy v tomto případě chrání vnější vztahy mezi obchodní společností, za kterou jednají fyzické osoby, kterým je svěřeno nakládání s majetkem obchodní společnosti a jejími smluvními partnery, kterými mohou být věřitelé. Trestnými činy pak v těchto případech bude jednání:

- neoprávněně odčerpává majetek společnosti bez jakékoli odpovídající proti hodnotě, tzv. tunelování. Reálná hodnota majetkových práv bude uměle snižována a tím pádem poklesne i reálná hodnota akcií jednotlivých akcionářů
- fiktivními způsoby uměle zvyšuje základní kapitál nebo podíl na tomto kapitálu akciové společnosti, kterého dosáhne část akcionářů na úkor ostatních. Jedná se zejména o neoprávněné převody cenných papírů nebo obchody s nehodnotnými papíry či vklady
- zvyšuje základní kapitál nebo podíl na tomto kapitálu akciové společnosti a obohacení akcionářů, kteří současně působí ve statutárních orgánech společnosti, ať už přímo nebo nepřímo. Jedná se zejména o způsob, kdy bude ovlivněno jednání na valné hromadě akcionářů, kdy část akcionářů bude jednat způsobem, kdy bude ostatní uvádět záměrně v omyl ohledně skutečné povahy a způsobu zvýšení základního kapitálu nebo podílu na tomto kapitálu a jeho skutečné hodnotě. Toto jednání může vzejít i s jednání statutárních orgánů
- ovlivňuje rozhodování akcionářů na valné hromadě na základě nesprávných nebo nepravdivých informací o majetku společnosti nebo o tom, co patří do majetku společnosti a dále o hodnotě četnických akcií společnosti. Tím dochází k uvádění omylu v rozhodování akcionářů při nakládání se svými právy, snižuje

se informační hodnota rozhodování v rámci majetkových práv a akcionáři jsou tak poškozeni tím, že svoje akcie nemohou včas prodat, převést nebo je zhodnotit, nebo je naopak prodávají v domnění, že jsou nehodnotné

- uměle snižuje vlastní kapitál společnosti účelovým převáděním majetku do různých jiných společností, např. dceřiných, organizovaného statutárními orgány společnosti s částí akcionářů
- vede k poškozování minoritních akcionářů tím, že většinový akcionáři jednají v neohlášené shodě, tzn. že současně působí ve statutárních orgánech společnosti, které takovému jednání napomáhají. Trestní postih samotného poklesu hodnoty akcií nebo odchodního podílu není možný.

4 TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU

V následující kapitole jsem se zaměřil pouze na taxativní vyjmenování paragrafových znění z trestního zákoníku, kdy podrobnější rozbor jednotlivých skutkových podstat je uveden v následujících kapitolách.

4.1 Hlava 5 zvláštní části tr. zákoníku – vyjmenování

- § 205 Krádež
- § 206 Zpronevěra
- § 207 Neoprávněné užití cizí věci
- § 208 Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo jinému nebytovému prostoru
- § 209 Podvod
- § 210 Pojistný podvod
- § 211 Úvěrový podvod
- § 212 Dotační podvod
- § 213 Provozování nepoctivých her a sázek
- § 214 Podílnictví
- § 215 Podílnictví z nedbalosti
- § 216 Legalizace výnosů z trestné činnosti
- § 217 Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti
- § 218 Lichva
- § 219 Zatajení věci
- § 220 Porušení povinností při správě cizího majetku
- § 221 Porušení povinností při správě cizího majetku z nedbalosti
- § 222 Poškození věřitele
- § 223 Zvýhodnění věřitele
- § 224 Způsobení úpadku
- § 225 Porušení povinnosti v insolvenčním řízení
- § 226 Pletich v insolvenčním řízení
- § 227 Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku
- § 228 Poškození cizí věci
- § 229 Zneužívání vlastnictví
- § 230 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací

- § 231 Opatření a přechovávání přístupových zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat
- § 232 Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do výbavy počítače z nedbalosti

5 TRESTNÉ ČINY HOSPODÁŘSKÉ

V následující kapitole jsem taktéž pouze taxativně vyjmenoval názvy paragrafových znění trestných činů ze zvláštní části trestního zákoníku.

5.1 DÍL 1 – Trestné činy proti měně a platebním prostředkům

- § 233 Padělání a pozměňování peněz
- § 234 Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku
- § 235 Udávání padělaných a pozměněných peněz
- § 236 Výroba a držení padělatelského náčiní
- § 237 Neoprávněná výroba peněz
- § 238 Společné ustanovení
- § 239 Ohrožování oběhu tuzemských peněz

5.2 DÍL 2 – Trestné činy daňové, poplatkové a devizové

- § 240 Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby
- § 241 Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby
- § 242 Zvláštní ustanovení o účinné lítosti
- § 243 Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení
- § 244 Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží
- § 245 Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti
- § 246 Padělání a pozměnění známek
- § 247 Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství

5.3 DÍL 3 – Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou

- § 248 Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže
- § 249 Neoprávněné vydání cenného papíru
- § 250 Manipulace s kurzem investičních nástrojů
- § 251 Neoprávněné podnikání
- § 252 Neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry
- § 253 Poškozování spotřebitele
- § 254 Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

- § 255 Zneužití informace a postavení v obchodním styku
- § 256 Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě
- § 257 Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži
- § 258 Pletichy při veřejné dražbě
- § 259 Vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy
- § 260 Poškození finančních zájmů Evropského společenství
- § 261 Porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou
- § 262 Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití
- § 263 Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití
- § 264 Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití

5.4 DÍL 4 – Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu

- § 268 Porušení práv k ochranné známce a jiným označením
- § 269 Porušení chráněných průmyslových práv
- § 270 Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi
- § 271 Padělání a napodobení díla výtvarného umění¹³

¹³Srov. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

6 ROZBOR NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH SKUTKOVÝCH PODSTAT HOSPODÁŘSKÝCH A MAJETKOVÝCH TRESTNÝCH ČINŮ

6.1 Některé trestné činy související se skutkovými podstatami majetkových trestných činů

6.1.1 § 209 Podvod

Dle uvedeného ustanovení trestního zákoníku se podvodem rozumí takové jednání pachatele, kterým sebe nebo jiného obohatí tím, že jej uvede v omyl nebo zamlčí podstatné skutečnosti a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, tzn. částky nejméně 5000 CZK.¹⁴ Další podstatou podvodného jednání je tedy navození nebo využití mylných představ poškozeného nebo zamlčení podstatných skutečností. Znaky uvedení někoho v omyl nebo využití něčího omylu se mohou tedy nejčastěji týkat osob, jejich totožnosti, původu, postavení, nebo také majetku, majetkových a vlastnických práv, majetkových transakcí nebo ceny věcí. Ve vztahu k jednání subjektu se jedná především o sjednávání příslibů a zakrývání skutečné činnosti pachatele a okolností činnosti. Dále toto ust. § 209 tr. zákoníku vykazuje znaky zamlčení podstatných skutečností, kdy se jedná zejména o zamlčení skutečností potřebných k rozhodování, orientaci a konání. Taktéž to může být kombinace tří uvedených. Znaky subjektu tohoto trestného činu vycházejí především z jeho dobré komunikace, schopnosti získat důvěru, dále pak z jeho adaptability, tj. schopnosti se přizpůsobit okolí, z jeho schopností improvizace, znalosti problému a také zvýšeného intelektu.

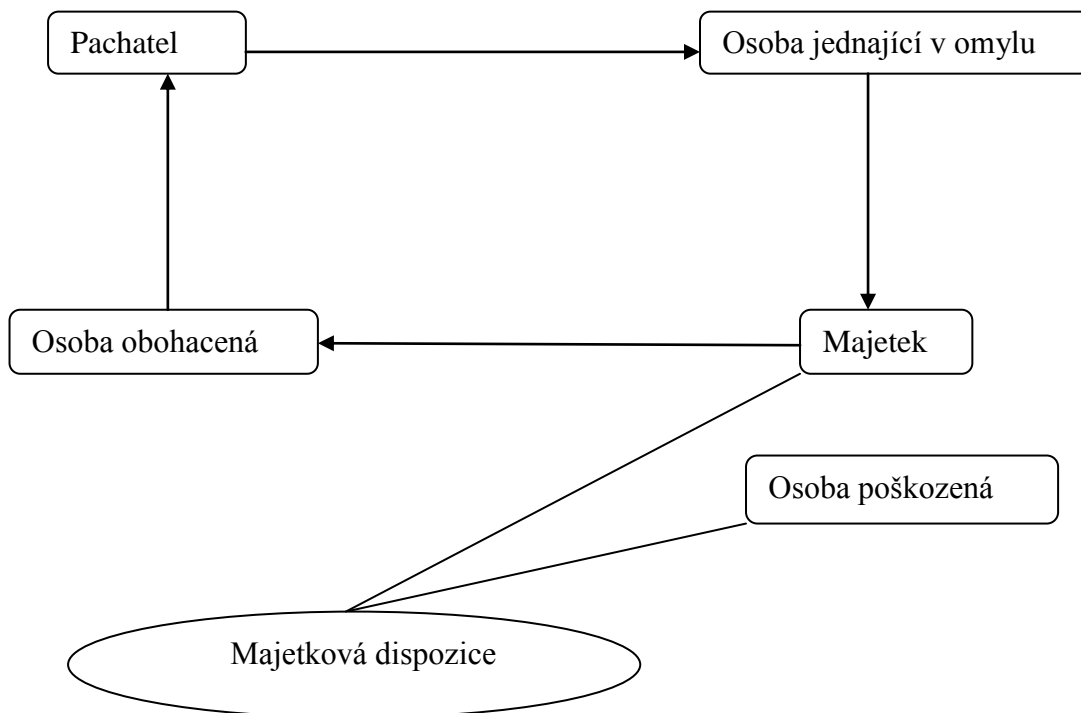
Naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu je dále spojeno s existencí příčinné souvislosti mezi omylem určité fyzické osoby a jí učiněnou majetkovou dispozicí a dále příčinnou souvislost mezi touto dispozicí na jedné straně a škodou na cizím majetku na straně druhé. Na podvodu také mohou být účastny až čtyři subjekty trestného činu, kdy v tomto případě těmito jsou pachatel, osoba jednající v omylu, osoba poškozená a obohacená. Tento vztah dokazuje obrázek č. 3. Pokud dále jde o trestné činy pojistného podvodu, úvěrového podvodu, dotačního podvodu, dle ust. § 210, § 211, § 212 tr.

¹⁴ § 138 odst. 1 zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

zákoníku, tak u nich se zatím příliš dokonale nepodařilo vyřešit vztah vůči podvodu obecnému dle ust. § 209 tr. zákoníku.

Samotné skutkové podstaty těchto činů přesně nerozlišují co je již ekonomickou a hospodářskou kriminalitou a co ještě nikoli, proto zde uvedu několik poznámek pro případné rozlišení. Jednou z nich je podmínka spočívající v tom, že pachatel trestného činu dle ust. § 220 tr. zákoníku, který je členem orgánu, podnikatelem, účastníkem na podnikání dvou nebo více společností, společníkem, se u něj nevyžaduje aby měl v subjektech stejné postavení. Taktéž se nevyžaduje, aby podnik měl stejnou právní formu. Může to být i kombinace obchodní společnosti a státního podniku. Jestliže pachatel, kterému byla svěřena nějaká majetková hodnota k užívání a on si jej присvojí, dopouští se přečinu zpronevěry, nikoli porušení povinnosti při správě cizího majetku. Pokud pachatel způsobí škodu v obchodním styku, a to zneužitím informací, tak se toto jednání nepovažuje za zákonný znak trestného činu. Taktéž za porušení zákonem uložené povinnosti je možné považovat též nákup cenných papírů do majetku investičního fondu, je-li jeho důsledkem způsobení škody na tomto majetku, např. nákup veřejně neobchodovatelných cenných papírů za porušení podmínek dle ust. § 17 odst. 6 z. č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, nákup cenných papírů stejného emitenta ve větším rozsahu, než připouští ust. § 24 odst. 1 stejného zákona, či nákup nadhodnocených cenných papírů za cenu neodpovídající jejich hodnotě. Taktéž samotný trestný čin podvodu může být spáchán dvěma způsoby, a to jako čin hospodářský a taky jako čin, který s touto problematikou nemá nic společného.

Následující obrázek zobrazuje aplikaci § 209 tr. zákoníku na subjekty trestného činu.

Obr. č 4 Aplikace ust. § 209 tr. zákoníku¹⁵

6.2 Trestné činy daňové, poplatkové a devizové

V následující kapitole si rozebereme detailněji vybrané skutkové podstaty trestných činů.

6.2.1 § 240 Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

V základní skutkové podstatě se trestného činu dopustí ten, kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu anebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb. V ostatních odstavcích jsou pak vyjmenovány kvalifikované formy tohoto jednání. Pachatelem může být nejen plátců a poplatníků daňového systému, ale také ten, kdo svým úmyslným jednáním způsobil to, že daň byla jemu nebo jinému vyměřena a to vůbec nebo nižší. Daň je definována jako zákonem stanovená peněžní

¹⁵ Pramen: Vlastní zpracování.

dávka, kterou poplatník povinně odvádí do veřejných rozpočtů, kdy nemůže v době odvedení počítat s nějakou konkrétní protihodnotou.¹⁶

Další povinné platby jsou např. tzv. koncesionářské poplatky, kdy se jedná o držení televizního a rozhlasového přijímače. Soudní poplatky, správní poplatky apod. se v určitém slova smyslu dají taktéž zahrnout do povinných plateb, protože subjektu jsou za ně poskytnuty určité služby. Zkrácení daně je jakékoliv jednání, v důsledku něhož je poplatníkovi vyměřena a jím zaplácena nižší daň, než která měla být vyměřena, nebo k vyměření nedošlo vůbec. Jde většinou o případ zvláštního podvodu, který je konán dvěma způsoby, a to jak opomenutím, tak konáním. Základním předpokladem je, že určitá fyzická osoba je skutečně poplatníkem, daně. Pachatelem ale může být i např. daňový poradce, který úmyslně zkreslí výpočet daně pro svého klienta. Zákon zde pamatuje taktéž na minimální částku 50 000 CZK pro krácení. Tato částka pak představuje rozdíl mezi daní, která byla poplatníkovi vyměřena na základě jeho nepravdivého podání a částkou, kterou měl poplatník skutečně zaplatit. Naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu dochází tím, že je daň skutečně zkrácena. Dodatečné uvedení správných údajů nemusí ale však znamenat beztrestnost pachatele, možná tak při splnění podmínek § 33 tr. zákoníku, který upravuje účinnou lítost.

K podvodům s DPH dochází v poslední době více než kdy dřív. Mezi nejčastěji používané způsoby páchaní patří využívání nadměrných odpočtů DPH. Firmy v těchto případech vykazují, a to někdy i nadměrné množství zboží a služeb, které spotřebovali. Toto je však pouze fikce. Tímto je však uměle navyšován základ daňového odpočtu. Dalším takovým to případem je propojená síť dodavatelů a odběratelů a vydávání fiktivních dokladů. Účelem tohoto je ztížené dokazování pro finanční úřady.

6.2.2 § 241 – Neodvedení daně, pojistného na sociálním zabezpečení a podobné povinné platby

Tato skutková podstata byla jako novinka zavedena do trestního zákoníku jeho novelou v roce 1997, jako reakce na velký výskyt neplatičů těchto plateb, kteří dlužili státu. Trestný čin je ten, kdo jako zaměstnavatel nebo plátce ve větším rozsahu nesplní svou zákonnou povinnost za zaměstnance nebo jinou osobu odvést daň, pojistné na sociálním zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti nebo příspěvek na zdravotní

¹⁶ Dostupné na WWW: <<http://www.finance.cz/zpravy/finance/17291-definice-dane/>> [online] [cit. 2012-14-01]

pojištění. Subjektem tohoto trestného činu je pouze plátce výše uvedeného. Tento trestný čin se týká pouze plateb, které odvádí jako plátce za poplatníka, tzn. zaměstnavatel za zaměstnance, kdy před tímto mu tento poplatek strhnul. Jde tedy zejména o zálohy na daň z příjmu FO a dále pak zdravotní a sociální pojištění, které zaměstnavatel povinně hradí za zaměstnance. Rozlišme toto ust. od § 240 tr. zákoníku krácení daně, kdy toho by se zaměstnavatel dopustil tehdy, pokud by daň neodvedl za sebe. Toto ust. je spíše využíváno v případech, kdy zaměstnavatel za své zaměstnance neskrývá povinnost tyto zákonné platby provést, ale z nejrůznějších důvodů takto úmyslně neučiní. Opět zde jako v předchozím případě je stanovena škoda v minimální výši 50 000 CZK. Pokud by však zaměstnavatel měl pouze prostředky pro vyplacení čistých mezd, tzn. že by mu po vyplacení mezd nezbyly již další na povinné platby, trestní odpovědnost dle ust. § 241 tr. zákoníku nevznikne, ale pokud však má dostatek finančních prostředků na všechny platby v plné výši, je povinen tyto dluhy uspokojit. Trestnost činu pak zaniká dle ust. § 242 tr. zákoníku tím, že pachatel dodatečně splnil svoji povinnost do té doby, než soud prvního stupně začal s vyhlášením rozsudku.

6.3 Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou

V následující kapitole jsem se rozhodl pro rozbor skutkových podstat trestných činů.

6.3.1 § 248 – Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže

Toto ustanovení má za účel ochranu zájmů na svobodném rozvoji hospodářské soutěže v rámci pravidel hospodářského styku. Tímto rozumíme takové normy, které mají za úkol zachovávat hranice hospodářské soutěže. Jen v rámci těchto pravidel se může hospodářská soutěž rozvíjet a být korektní pro všechny její účastníky, tj. fyzické a právnické osoby mající na ní podíl. Porušením takovýchto pravidel je typicky nesoutěžní jednání, které je upraveno v § 44 až 53 obchodního zákoníku, dále pak nedovolené narušování hospodářské soutěže, které je upraveno v zákonu o ochraně hospodářské soutěže. Tyto pravidla však upravuje celá další řada nejrůznějších zákonů, a to např. zákon o velké a malé privatizaci, zákon o cenných papírech, zákon o investičních fondech a investičních společnostech apod.

Pravidla hospodářského styku však nejsou míněna ustanovením upravující obchodně závazkové vztahy ustanovením obchodního zákoníku, a to jeho třetí části, kdy podle těchto ustanovení nemůže být stíhán např. dlužník, který je v prodlení s plněním, zhotovitel díla, který toto odevzdá s vadami apod. Zde by mohlo maximálně přicházet v úvahu splnění některých skutkových podstat za majetkovou trestnou činnost.

Dle prvního odstavce ustanovení § 248 tr. zákoníku jde o porušení předpisů o nekalé soutěži, která chrání zájem na řádném a bezproblémovém průběhu hospodářské soutěže v tržním hospodářství, postihem zneužití účasti v hospodářské soutěži. Jde o ochranu soutěžitele, jeho podniku a postavení. Jde o normu s blanketní dispozicí¹⁷, která odkazuje na předpisy o nekalé soutěži, ale z nich přímo vyjímá a vyjmenovává typy a druhy hospodářské soutěže, které takto přicházejí v úvahu. Do seznamu lze zařadit např. klamavé označení zboží a služeb, klamavou reklamu, parazitování na pověsti podniku, podplácení, zlehčování, porušování obchodního tajemství atd.

Druhý odstavec obsahuje celkem tři linie trestního jednání, kdy v rámci první se upravuje postih fyzických osob, které jednájí jménem podniku. Z působnosti trestního zákoníku jsou ale vyňata ostatní méně závažná porušení jiných ustanovení zák. číslo 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže. Těmito jsou např. zneužití dominantního postavení na trhu či nedovolené fúze. Linie druhá spočívá v porušení závazných pravidel zadávacího řízení, kdy se jedná o rozpor pachatele se zákonem č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách. Třetí linie pak vyžaduje, aby pachatel porušil v rozporu s jiným právním předpisem upravujícím činnost bank a jiných právnických osob oprávněných k provozování finanční činnosti nejrůznější druhy ekonomických úkonů. Půjde o porušení pravidel, např. o bankách, o podnikání na kapitálovém trhu apod.

Trestné je porušení pravidel ve větším rozsahu a jen závažným způsobem. Při tomto se posuzuje mnoho aspektů závažnosti a musí tímto jednáním pro potencionálně podezřelého vzniknout nějaká neoprávněná výhoda, kterou se rozumí takové zvýhodnění hospodářského subjektu, kterému právě závazná pravidla hospodářského styku mají zabránit. Neoprávněné výhody mají i ten důsledek, že konkurent, který pravidla porušil, získá lepší postavení na trhu a někdy může i diktovat podmínky na trhu v určitém období a teritoriu trhu. Pachatelem může být jen osoba, pro kterou jsou pravidla hospodářského styku závazná, tj. osoba, která zodpovídá za plnění

¹⁷ Tzn. že vlastní pravidlo chování je upraveno v jiné právní normě

hospodářských úkolů. V tomto případě se jedná o úmyslný trestný čin a zde zákon stanovuje dolní hranici trestnosti, kdy škoda způsobená v peněžní částce se musí rovnat nejméně 500 000 CZK.

6.3.2 § 251 – Neoprávněné podnikání

Toto ustanovení trestního zákoníku doznalo v posledních desetiletích velkou řadu změn. Velmi se zúžil počet potencionálních pachatelů, na které toto ustanovení dopadá. Jeho smyslem je chránit poctivé a řádně zaregistrované podnikatele před těmi bez řádné registrace, kteří by svoji nekalou konkurencí poškozovali ty řádné. A to ať už podnikáním bez řádného povolení, nebo také úmyslem vyhnout se daňovému odvodu apod. Objektivní stránkou tohoto ustanovení je neoprávněné provozování výrobního či jiného výtěžného podnikání, nebo poskytování služeb ve větším rozsahu. Základním předpisem, který stanoví podmínky pro podnikání je zák. č. 455/1991 Sb., tzv. živnostenský zákon, ale i jiné předpisy, jejichž porušením se subjekt dopouští protiprávního jednání. Živnostenský zákon tato činnosti taxativně vyjmenovává v § 3, kde jsou jmenovány činnosti, které nejsou živnosti a popřípadě podléhají podmínkám vymezenými jinými zákony. Neoprávněné podnikání je i to, které překračuje hranice příslušného povolení pro danou oblast. Činnosti, jejichž provozování v ČR není upraveno žádnými právními předpisy, je dovolené, např. prostituce. Neoprávněné podnikání, tak jako předchozí ustanovení musí být prováděno ve větším rozsahu. Při posuzování trestnosti se především zvažuje, zda šlo o činnost srovnatelnou s výkonem zaměstnání a provozovanou cílem získat trvalejší zdroj prostředků. Musí se tedy jednat o činnost provozovanou soustavně, a to alespoň po dobu 6 měsíců. Pachatel taktéž musí dosahovat příjmů srovnatelných z pracovního poměru. Kritériem tedy je délka podnikání, rozsah činnosti a také její objem vyjádřený ve finančních tocích. Pachatelem činu může být kdokoliv. Posuzuje se opatřit si zisk úmyslně a to podnikáním ve větším rozsahu. Taktéž zde hraje roli vědomost podnikatele. Pokud pachatel neplatí t této, byť i neoprávněné činnosti daně, nejde o souběh jednočinný s trestným činem krácení daně dle ust. § 240 tr. zákona. Pachatel v tomto případě nemůže podat daňové přiznání, protože by tímto byl donucen k oznámení své trestnosti.

6.3.3 § 254 – Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

Objektem tohoto trestného činu je zájem na vedení a uchování řádného účetnictví a dalších dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich

kontrole a na pravdivosti zápisů v obchodním rejstříku. Je zde tedy chráněn zájem adresáta na pravdivost informací. Adresátem je zpravidla stát, ale není toto pokaždé, protože zkreslování údajů se může dotknout i obchodních partnerů, akcionářů apod. Tato skutková podstata prošla od roku 1990 mnoha podstatnými změnami, tak jako většina skutkových podstat v tomto odvětví. Byly zde zavedeny a rozšířeny odstavce s novými variantami trestných činů. Jednání dle prvního odstavce tohoto ustanovení je zaměřeno na nevedení účetních dokladů, jiných knih nebo zápisů a uvádění nepravdivých údajů nebo zkreslujících údajů v těchto dokladech. Častým úmyslem pachatelů bývá vyhnout se v takovýchto případech správného vyměření výše daně, kdy se v tomto případě může jednat i o trestný čin krácení daně ve stádiu přípravy dle ust. § 148 tr. zákoníku. Zkreslování údajů se však může týkat i jiných povinných plateb. Podnikateli ukládá ust. § 35 obchodního zákoníku vést účetnictví v rozsahu a způsobem stanoveným zákonem o účetnictví č. 563/1991 Sb. K naplnění skutkové podstaty stačí ohrožení práv jiného, nemusí tedy dojít k jejich narušení. K trestní odpovědnosti taktéž dostačuje skutečnost, že bylo ohroženo včasné a řádné vymezení daně. Subjektem trestného činu je ten, kdo má povinnost toto účetnictví vést, a to jak na základě zákona, tak na základě pracovně právní smlouvy, či jiné dohody. Zavinění je vyžadováno úmyslné.

6.3.4 § 255 – Zneužití informace v obchodním styku

Pod tímto jednáním v ustanovení tohoto paragrafu se skrývají dvě samostatné skutkové podstaty, které popisují rozdílné jednání, ale stanovují stejnou trestní sazbu. Ustanovení odstavce prvního hovoří o zájmu chránícím rovné podmínky hospodářské soutěže, pokud jde o využití informací, ke kterým má přístup někdo z titulu svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce a ke kterým nemají přístup jiné subjekty pohybující se na organizovaném trhu se zbožím nebo cennými papíry. Musí jít ale o informace, které jsou v době jejich použití, tedy v době spáchání trestného činu zatím nepřístupné ostatním subjektům účastnících se hospodářské soutěže. Jde o informace, které budou dříve nebo později stejně zveřejněny a kdy jejich povaha je velmi podstatná a zásadní pro rozhodování pro rozhodování v obchodním styku. Musí být tedy obchodně využitelné. Pachatel této informace využije tak, že dojde k uskutečnění nějaké hospodářské operace s využitím těchto informací. Tímto jednáním se pak naruší rovnost subjektů na hospodářském trhu. Trestný čin vyžaduje úmyslné zavinění a subjektem je ten, kdo sobě nebo jinému opatří výhodu nebo prospěch, kdy ten může mít materiální i

nemateriální povahu. Pachatelem je ten, kdo má přístup k takovým to informacím a to i veřejný funkcionář.

Druhý odstavce hovoří o tzv. selftradingu¹⁸. Pachatele je podnikatel, pracovník nebo účastník na podnikání dvou nebo více organizací se stejným nebo obdobným předmětem činnosti.

6.4 Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu

V poslední kapitole o rozboru skutkových podstat trestných činů se budu zabývat skupinou trestných činů proti průmyslovým a autorským právům.

6.4.1 § 268 – Porušení práv k ochranné známce a jiným označením

Pojem ochranné známky je stanoven dle z. č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách. Zákon hovoří o zvláštní značce, která slouží k tomu, aby výrobci mohli odlišit své výrobky od jiných téhož druhu a tak odběratelům usnadnit výběr. Jde o vyobrazení a jiné značky plošné i prostorové. Popř. i kombinované. Výhradní právo s nakládání s ochrannou známkou má pouze její majitel, který má tuto známku zapsanou a dále ji může postoupit pouze na základě licenční smlouvy. Objektivní stránka tohoto ustanovení spočívá v tom, že jsou uváděny do tržního oběhu výrobky neoprávněně označené ochrannou známkou, kdy právo na tuto známku má výhradně jiný subjekt, nebo se jedná o známku s ní zaměnitelnou. Uváděním do oběhu se rozumí postupy, kdy se jedná o směnu, prodej, neoprávněné umístění známky na výrobku, obalech, připojených visačkách apod. Na stejné úrovni je postaveno nabízení takovýchto výrobků, zprostředkování, výroba, prodej, vývoz, dovoz, přechovávání nebo jiné opatření.

Objektem druhého odstavce je právo k obchodnímu jménu a označení původu. Užívání tohoto jména je upraveno v obchodním zákoníku. Označením původu se rozumí název místa a oblasti, tj. zeměpisný název odkud pochází výrobek, jehož znaky jsou dány zeměpisným prostředím. Např. Olomoucké tvarůžky, Kostelecké uzeniny, Plzeňský prazdroj. Trestné je taktéž neoprávněné užívání obchodní formy a uvádění do oběhu výrobky neoprávněně opatřené zeměpisným označením nebo označením původu, stejně

¹⁸ Jedná se o tzv. Obchodování ve svůj prospěch v souvislosti se zneužíváním postavení ve dvou nebo více ekonomických subjektech.

jako jejich distribuce, nabízení k prodeji apod. Subjektem pachatele může být i ten, kdo z uvedených činností dosáhne nějakého hospodářského prospěchu.

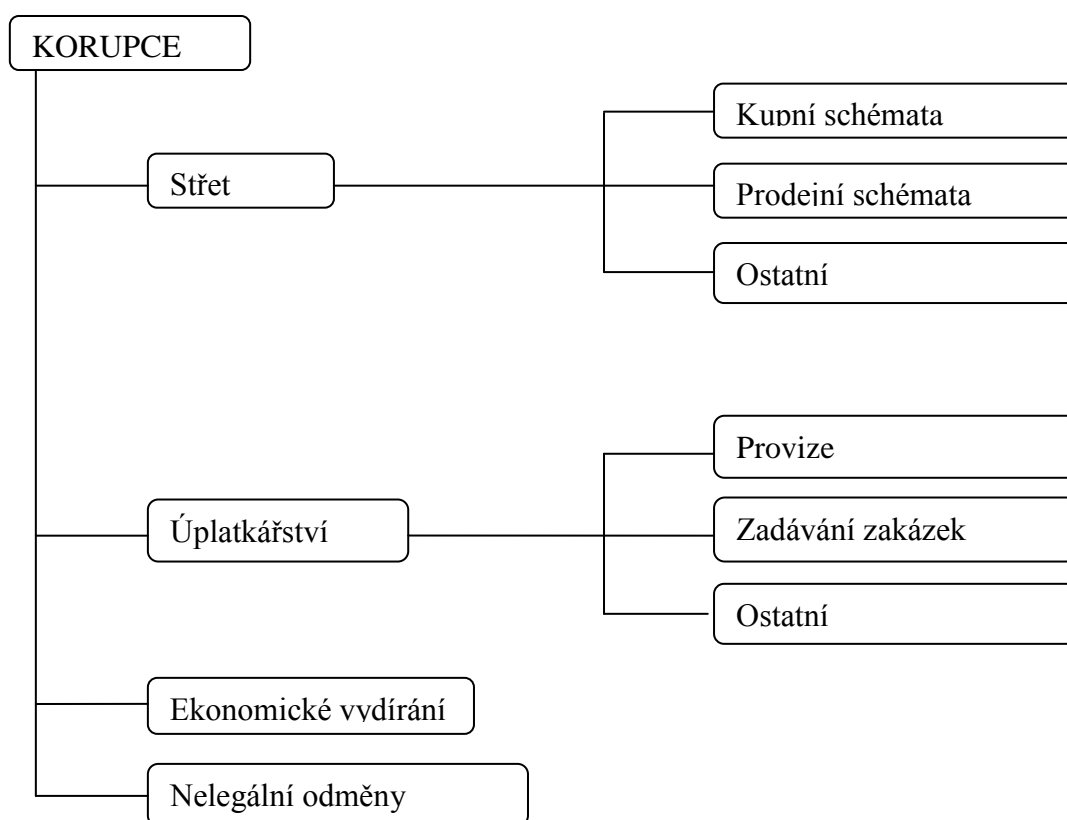
6.4.2 § 270 – Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

Ochrana dle tohoto ustanovení se poskytuje nositelům práv autorských i nositelům práv příbuzných. Jde zpravidla o práva umělců, práva rozhlasových a televizních stanic a také práva výrobců zvukových a obrazových záznamů a nahrávek. S rozvojem techniky televizní a rozhlasové a dále s rozvojem multikin, ve vztahu k dnešní konzumní společnosti a dnešním cenám komodit a služeb jsou tyto ustanovení velmi často porušována. Jedná se především o tzv. pirátské nahrávky. Relativně novým pojmem je poskytnutí ochrany autorům počítačových softwarů, kteří jsou řazeni k autorům literárních děl, a nejnověji se jedná o poskytnutí ochrany počítačovým databázím. Objektem tohoto trestného činu je autorské a jemu příbuzenské právo na ochranu autorství, na nedotknutelnost díla, neoprávněným nakládáním s dílem. Nakládání s tímto přísluší pouze nositeli práva k dílu. V praxi se nejčastěji vyskytují jevy jako nelegální kopie děl, jejich distribuce a nelegální opatřování. V dnešní době se toto stále častěji týká i počítačových programů.

Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do těchto práv, tedy do díla, které je předmětem ochrany, neoprávněně s ním nakládá, manipuluje, kdy tomuto dílu přísluší právní ochrana dle zvláštního zákona. Zde jako ochrana autorství je nejčastěji aplikován zákon č. 121/2000 Sb. V tomto ustanovení je vše vymezeno velmi obecně, proto se zkoumají podrobně všechny znaky trestného činu. Zavinění je vyžadováno úmyslné.

7 KORUPCE

V souvislosti s tvořením této práce se nemůžu nezmínit o jednom z nejpálčivějších témat poslední doby. Jedná se o pojem, slovo korupce. Veřejností vnímáno jako prostředek pro neoprávněné obohacení a získání prospěchu jiné osoby nepoctivým jednáním. Obecně lze však definovat korupci jako zneužití funkce postavení k osobnímu prospěchu. Korupce vychází z latinského *corrumpere* – znetvořit, oslabit, podplatit, kazit. Korupce je taktéž vztah mezi dvěma subjekty, z nichž jeden nabízí odměnu v různé formě druhému za to, že mu neoprávněně, poskytne nějakou formu výhody a první očekává od druhého, že mu bude nabídnuta určitá forma odměny. V mnohých případech je však tato výhoda poskytnuta oprávněně. Např. když osoba uplatí úředníka za poskytnutí prominentní registrační značky na vozidlo z výběru, úředník se dopustí pouze zločinu přijetí úplatku. Přidělovat však registrační značky je jeho náplní práce. Následující graf názorně ukazuje rozdělení korupce. Následující obrázek znázorňuje korupční dělení.

Obr. 5 – Rozdělení korupce¹⁹

¹⁹ Srov. FRIČ, P., a kol., *Korupce na český způsob*, str. 300.

Korupce se vyskytuje ve všech oblastech společenského života. Taktéž významnou měrou zasahuje i do života hospodářského a politického. Korupce mimo její samotné trestnosti přispívá i jiným skutkům. Zejména k praní špinavých peněz a obchodu s drogami. Z těchto důvodů se stává boj s korupcí stále větší a větší prioritou mnohých organizací, subjektů na národní a mezinárodní úrovni a vlád jednotlivých zemí. Bohužel situace v České republice ohledně korupce je velmi špatná. Za poslední roky se vláda snaží zintenzivnit tento boj, ale nikterak se jí nedaří a to dle mého názoru z jednoho prostého důvodu. Ten nejvyšší korupčník přece nemůže vést boj proti korupci. To je jako, kdy vrah soudil vraha. Je jasné, jak by to dopadlo. V poslední době je však situace spíše až alarmující. Vše je to hodně dáno vlivem médií, pro které jsou toto lukrativní témata záběru a většině veřejnosti se nedostává jiných zdrojů informací. Já však trend posledních let o silném růstu křivky korupce směrem vzhůru můžu potvrdit ze svých vlastních zdrojů.

Sledováním korupce, jejími příčinami a možnostmi řešení se od roku 1993 zabývá nezisková organizace Transparency International. Jejím cílem je taktéž vyvíjet tlak na vlády jednotlivých zemí, aby přijaly opatření v boji s korupcí. Za podpory veřejnosti se dožaduje průhlednosti mezinárodních transakcí a soutěží při veřejných zakázkách. Každý rok vydává tzv. index vnímání korupce (CPI) pro jednotlivé země. Index vyjadřuje míru korupce a dle názoru domácích a zahraničních investorů, podnikatelů a analytiků, akademických pracovníků a odbornou veřejností v jednotlivých zemích. Index nepoukazuje pouze na korupci samotnou, ale i na její vnímání. Na výsledném čísle se účastní špičkový psycholog, politologové, ekonomové a statistici. Konečný graf pak sestavuje profesor J. Graf Lambsodorff z Pasovské univerzity. Pro sestavení indexu se používá tzv. kompilační metoda. Tzn., že se výsledek sestavuje z velmi rozmanitých a různých cizích poznatků. Jde tedy o to, že v zemi, kde je korupce více prezentována veřejně, může být daleko větší její vnímání. V současném seznamu Transparency International je více jak 180 zemí celého světa. Celkový počet však stále ještě roste. Index CPI může nabývat hodnoty od 1 do 10, přičemž čím vyšší hodnota, tím nejmenší míra a vnímání korupce.

Poslední index CPI byl vydán agenturou v roce 2011. Tento hodnotí 183 zemí, a to na základě 17 zdrojů od 13 renomovaných agentur. Česká republika se umístila někde ve středu pole, kdy to ji řadí mezi vyspělými zeměmi a mezi Evropou na pomyslné dno.

Nejlépe v rámci Evropy a i světa si stojí státy Nový Zéland, Dánsko a Finsko. Nejnižší hodnoty v rámci globálního dosáhla Severní Korea a Somálsko.²⁰

„Index jednoznačně potvrzuje, že korupce je v Česku zásadním problémem společnosti, podkopává nezávislé fungování institucí, efektivitu veřejných investic, férové podnikatelské prostředí a důvěru veřejnost v režim. Nejhorší je, že se trend zhoršuje a Česko je v tomto ukazateli na chvostu vyspělých zemí“ zdroj: David Ondráčka, ředitel transparency ČR.²¹

Tab.1 - *Vnímání korupce v jednotlivých zemích, CPI index, (pokr. Na další straně)*²²

Pořadí země na světě, (v Evropě)	Název země	CPI index roku 2011
2. (1.)	Dánsko	9,4
2. (1.)	Finsko	9,4
4. (3.)	Švédsko	9,3
6. (4.)	Norsko	9,0
7. (5.)	Nizozemí	8,9
8. (6.)	Švýcarsko	8,8
11. (7.)	Lucembursko	8,5
13. (8.)	Island	8,3
14. (9.)	Německo	8,0
16. (10.)	Rakousko	7,8
16. (10.)	Velká Británie	7,8
50. (22.)	Litva	4,8
54. (23.)	Maďarsko	4,6
57. (24.)	Česká republika	4,4
61. (25.)	Lotyšsko	4,2
66. (26.)	Slovensko	4,0

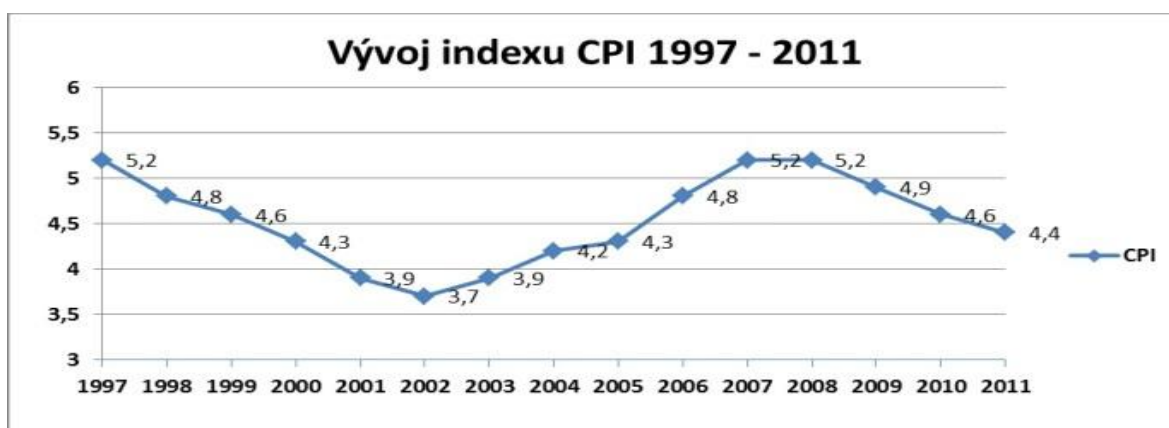
²⁰ Srov. <<http://www.transparency.cz/celosvetovem-zebricku-cpi-index-vnimani-korupce-2011-ceska-r/>> [online] [2012-15-06]

²¹ Dostupné z WWW: <<http://www.transparency.cz/celosvetovem-zebricku-cpi-index-vnimani-korupce-2011-ceska-r/>> [online] [2012-15-06]

²²Srov. <<http://www.transparency.cz/celosvetovem-zebricku-cpi-index-vnimani-korupce-2011-ceska-r/>> [online] [2012-15-06]

75. (28.)	Rumunsko	3, 6
80. (29.)	Řecko	3,4
86. (30.)	Bulharsko	3, 3

Následující graf pak demonstruje vývoj CPI indexu od roku 1997 do roku 2011.

Obr. 6 - Vývoj indexu CPI korupce v České republice v letech 1997 - 2011²³

²³ Dostupné na WWW: <<http://www.transparency.cz/celosvetovem-zebricku-cpi-index-vnimani-korupce-2011-ceska-r/>> [online] [2012-15-06]

8 SOUČASNÝ STAV HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE

Současný stav hospodářské kriminality v české republice je stejně jako u mnoha dalších zemí závažným problémem. Tento stav lze jako u korupce nazvat alarmujícím. Po mnoha letech od Sametové revoluce se také významně hospodářská kriminalita změnila. V žádném případě se však nedá tvrdit, že by byla na ústupu. Změnily se pouze věci, které se týkají právní úpravy tohoto odvětví. Počáteční nadšení ve smyslu toho, že trh si s těmito nešvary poradí bez zásahu zvenčí, se změnilo. Česká republika přijala zákony, které měli za úkol eliminovat nebo také úplně vymítit tento pojem kriminality. Po vstupu do Evropské unie v roce 2004 se také do českého právního řádu zaimplementovaly nejrůznější právní normy vyplývající z členství. Taktéž OČTŘ již nabyly nejrůznější zkušenosti pro účinný boj hospodářskou kriminalitou.

Zajímavé skutečnosti vyplývají z průzkumu, který zpracovala společnost Pricewaterhouse Coopers, který je v současné době jeden z nejrozsáhlejších druhů na světě. Průzkum ukazuje, že v roce 2010 se stalo obětí trestných činů hospodářských celkem 29 % společností v České republice. Tento výsledek je mírně pod průměrem střední a východní Evropy, kde číslo představuje 30 %. Celosvětově padlo za oběť hospodářské kriminalitě 34 % společností. Alarmující je však nárůst posledního ukazatele oproti roku 2009 o 5 procentních bodů.

Nejčastějším protiprávním jednáním v České republice zůstává majetková zpronevěra, která se na výsledku projevuje 75 %. Ve střední a východní Evropě se jedná o podobné číslo rovnající se 69 %, celosvětově pak 72 %. Majetková zpronevěra je však jedním z nejlépe objasnitelným trestným činem hospodářským, proto je číslo tak vysoké. Druhým nejčastějším protiprávním jednáním tohoto druhu v České republice jsou účetní podvody (21 %) a korupce uplácením, která zaujímá procentuálně stejný podíl. Přesto že procentuální vyjádření je oproti roku 2009 o něco nižší, skutečnost asi bude malinko jiná. Tento druh kriminality lze jen velmi těžko odhalit, jelikož zůstává nejskrytější kriminalitou. Z největší pravděpodobnosti se uchytily nové metody způsobu páčání této kriminality. V roce 2010, kdy probíhal tento průzkum, však došlo k mírnému

národním ekonomickému zlepšení oproti roku 2009. Proto i díky tomuto faktoru je procentuální číslo o něco nižší.

Nelze také opomenout náklady spojené s podvody. Myslí se tímto způsobené škody a náklady spojené s uvedením do původního stavu, tak jak popisuje trestní řád. Ty téměř u 38 % subjektů, kteří se setkali s podvody, dosáhly více než 100 tisíc amerických dolarů (USD). Více než 8 % subjektů utrpělo škody vyšší jak 5 milionů USD. Společnosti, které se v uplynulých dvanácti měsících střetly s hospodářskou kriminalitou uvedly, že nejzávažnější dopad na jejich nepeněžní škody mělo úpadek morálky zaměstnanců.

Subjekty pachatelů v tomto průzkumu jsou udávány takto:

1. Zaměstnanci (67 %)
2. Zákazníci (43 %)
3. Dodavatelé (29 %)

V závislosti na tomto se společnosti rozhodují také o důsledcích této kriminality. Nejčastější z nich bylo propuštění interních pachatelů (81 %), obdobně bylo postupováno i s externími pachateli, kdy došlo k rozvázání smluvního vztahu a to celkem v 71 % případů. Malá tolerance vůči pachatelům je určitě na místě, ale je také třeba se soustředit na prevenci, o které si více povíme v následujících kapitolách. Závěrem je třeba zmínit, že 38 % českých společností odhalilo ekonomickou kriminalitu pomocí systému řízení rizik a prostřednictvím pravidelných auditů, což představuje 35 % českých společností.²⁴

8.1 Pojistné podvody

Každým rokem pojišťovny více a více vyšetřují pokusy, ale i dokonané pojistné jednání a v této souvislosti podávají více trestních oznámení. Těchto podvodů se dopouštějí jak jednotlivci, tak i podnikající subjekty a stále více i organizované skupiny. Jen

²⁴ Srov. <<http://www.pwc.com/cz/cs/hospodarska-kriminalita/soucasny-stav-hospodarske-kriminality-cr.jhtml>> [online] [2012-18-06]

společnost Generali odhalila za první čtvrtletí letošního roku pojistné podvody za více než 15 milionů CZK, což je více než dvojnásobný nárůst oproti roku předchozímu.²⁵

Za první letošní kvartál je tak na vyšších číslech, než za celý rok 2008, kdy se odhalené podvody pohybovaly v řádu 12 milionů korun českých. Mezi nejčastější oblasti podvodů se řadí podvody při plnění povinného ručení na dopravní techniku. Specifikum pak jsou pojistné podvody v oblasti pojištění motorových vozidel havarijně, proti vandalismu a živelné pohromě. V menší míře jsou odhalovány pojistné podvody na movitém majetku.

Následující tabulka názorně ukazuje počty šetřených případů pojistných podvodů v jednotlivých oborech. Vše z roku 2009.

Tab. 2 - počty šetřených případů pojistných podvodů v jednotlivých oborech²⁶

Všechny šetřené případy pojistných podvodů ve specifikovaných oborech pojištění			
Obor pojištění	Počet případů	Výše nárokovaných plnění (v tis. Kč)	Výše prokázané hodnoty (v tis. Kč)
Pojištění vozidel	3 110	719 422	358 585
Pojištění přepravy	28	39 263	3 803
Pojištění majetku a odpovědnosti	817	443 868	237 868
Pojištění osob	523	44 951	30 672
Celkem	4 478	1 247 504	630 928

²⁵ Srov. <<http://www.ruceni.cz/zpravy/finance/306856-pojistne-podvody-nadale-skokove-rostou/>> [online] [2012-22-5]

²⁶ Dostupné na WWW: <<http://www.opojisteni.cz/pojistovny/pojistovny-jsou-uspesne-v-odhalovani-pojistnych-podvodu/>> [online] [2012-18-06]

8.2 Úvěrové podvody

Velmi prudce se za poslední období zvýšil také počet pojistných podvodů. Tento trend je stále na bohužel na vzestupu. S problémem se potýkají téměř všechny firmy, které poskytují finanční krytí. Zvýšení úvěrových podvodů lze také přičíst zvýšení subjektů poskytujících úvěrové produkty, a to jak bankovním, tak nebankovním. Dosahování na úvěry se také poslední dobou značně zjednodušilo. Dnes ve většině případů postačuje pro poskytnutí pouze doklad totožnosti a druhý doklad. Dříve se k žádosti přikládaly další dokumenty sloužící k posouzení likvidity klienta. Také se značně zvýšila rychlost vyřízení žádosti o úvěr. Objasněnost u tohoto druhu kriminality je poměrně vysoká a je to dáno jejím oznamováním právníckými osobami. Novým trendem současné doby je využití odvodu při koupi automobilu či jiných dopravních prostředků na leasingovou smlouvu.

9 BOJ S HOSPODÁŘSKOU KRIMINALITOU

9.1 Mezinárodní organizace

9.1.1 OLAF

Evropská komise v roce 1994 zřídila svým usnesením Rady č. 88/374 Centrální úřad pro potírání podvodů s názvem UCLAF (Unité de Coordination de la Lutte Antifraude). Volně přeloženo jako Úřad pro koordinaci boje proti podvodům, který však byl neefektivní, protože nebyl vybavený operační působností. Proto rozhodnutím č. 352/1999 ze dne 28. 4. 1999 byl zřízen tzv. OLAF. Tento je již vybaven vyšetřovacími pravomocemi v oblasti správního práva a tomu odpovídající odpovědností. OLAF započal svoji činnost dne 1. 5. 1999, kdy vstoupily v účinnost také další nařízení Evropského parlamentu a rady k metodice OLAFu. Základním cílem organizace je boj proti podvodným jednáním v rámci EU a ochraně jejich zájmů. Dále odpovídá za prevenci podvodů ovlivňující rozpočet EU a také za rozvoj opatření pro ochranu fondů Evropské Unie, ale i za rozvoj strategie proti hospodářské a finanční kriminalitě v rámci celého společenství. OLAF není koncipován jako policejní složka nebo orgán. Jedná o právní nástroj pro administrativní vyšetřování v případech organizovaného zločinu a podvodů. Dále provádí kontroly a inspekce též v rámci nařízení č. 2988/1995, týkajícího se ochrany finančních zájmů Evropského společenství, jakož i v rámci jiných nařízení, týkajících se příslušné oblasti. V praxi jsou podvodná jednání nebo jiné nesrovnalosti zajišťovány vždy ve spolupráci s národními orgány. OLAF je povinen provádět jednak vnitřní a jednak vnější vyšetřování, a to především administrativní vyšetřování uvnitř všech institucí Evropského společenství.²⁷ Ke své činnosti může požadovat informace, které jsou potřebné pro vyšetřování. Také má právo na informace pro přístup k bankovním účtům. Velká pozornost je organizací věnována oborům, do kterých plynou nemalé finanční prostředky. A to je zejména oblast zemědělství, kam se odvádí až 45 % rozpočtu společenství.

²⁷ Srov. Rozhodnutí komise č. 394/1999 a 396/1999, která se týkají správních vyšetřování uvnitř institucí a orgánů Evropského společenství

V čele organizace stojí generální ředitel, který je jmenován Evropskou komisí na dobu 5 let, přičemž může do funkce být jmenován pouze dvakrát po sobě. Dozorčí výbor je tvořen pěti osobami, nezávislými na orgánech EU, které mají vynikající znalost problematiky hospodářské kriminality, kdy tito však nejsou zaměstnanci OLAFu. Organizace taktéž úzce spolupracuje s Evropským soudním dvorem. OLAF má v současné době cca 400 agentů, kteří jsou povinni se vzdát všech svých funkcí a při výkonu práce musí jednat výhradně v rámci společenství. Organizace nesmí přijímat za své žádné rozhodnutí, nařízení či jiný právní akt národních institucí. Generální ředitelství je přímo podřízeno od 1. 5. 1998 generálnímu tajemníkovi Komise. V současné době má OLAF pět referátů, kdy čtyři z nich jsou operativní, a to referát pro:

- výklad, informace a analýzu zákonodárství
- strukturální fondy a jiné oblasti
- obchod se zemědělskými výrobky
- zemědělské tržní řády

Pátý referát se zabývá koordinací a všeobecnou politikou.²⁸

9.1.2 Eurojust

EUROJUST je jedním z orgánů Evropské unie, který byl založen v roce 2002. Hlavním cílem je podpora a koordinace mezi vnitrostátními orgány, v souvislosti s vyšetřováním a trestním stíháním osob. Podmínka je, aby se trestní řízení vedlo napříč dvěma a více státy. Eurojust musí brát v potaz všechny národní zákony, žádosti příslušných orgánů členských zemí, atd.

9.1.3 Evropský policejní úřad – Europol

Europol byl založen na základě přijaté Maastrichtské smlouvy dne 7. 2. 1992 s cílem zabezpečit centrální zpravodajství v oblasti trestné činnosti. Vznikla nejprve jednotka pro boj s drogovou problematikou a postupně přibývaly další jednotky pro boj s různou formou organizovaného zločinu. Organizace má sídlo v Haagu. V rámci národních problémů členských států Europol podporuje především:

²⁸ Srov. RUŽIČ, D., *Vývoj hospodářské kriminality v letech 2003 – 2008 a její legislativní úprava v České republice včetně porovnání s právní úpravou ve Slovenské republice*, str. 78-80.

- obchod s drogami a jinými návykovými látkami
- nezákonné přistěhovalectví
- terorismus
- padělání peněz a pozměňování ostatních platebních prostředků
- nezákonný obchod s motorovými vozidly
- praní špinavých peněz
- obchod s lidmi a dětskou pornografií

Dále se pak Europol věnuje tíživému problému posledních let a tím je kybernetická oblast a to když se na této činnosti podílí organizovaná skupina a poškození postihuje více států.

9.1.4 Interpol

Interpol Je největší policejní organizace na světě, kdy jeho mezinárodní organizace se věnují policejní spolupráci mezi smluvními státy. V současné době sdružuje 187 států, které neustále spolupracují na odhalení trestné činnosti v mnoha oblastech. Hlavním kolem je zajistit, aby informace o pachatelích a obecně o trestné činnosti byly zpřístupněny všem spolupracujícím státům. Pomáhá se tak zabránit v pokračující trestné činnosti osob. V případě hospodářské kriminality se tak zabrání ilegálnímu působení na mezinárodních trzích a zamezí případným dalším ztrátám. Finanční odbor takto shromažďuje informace a na své síti umožňuje jednotlivým státům nahlížení na ně. Tato síť se nazývá ASF, ang. Automated Search Facility. Interpol také v rámci své působnosti se zaměřuje na spolupráci s civilním podnikatelským sektorem.

9.1.5 Corpus Juris

Tento představuje naprosto unikátní projekt Evropské unie, kdy se jedná o vytvoření evropského trestního kodexu v rovině ochrany finančních zájmů Evropského společenství. Na základě požadavků Evropské komise a Evropského parlamentu byla v roce 1995 ustavena pracovní skupina ve snaze zlepšit ochranu finančních prostředků ES, která byla sestavena z členů jednotlivých zemí, kteří mají významné zkušenosti v oblasti trestního práva. Corpus Juris je založena na zlepšení systému právní represe. Jde o normovaný soubor corpus juri ui genesis, který je zaměřen na ochranu finančních

zájmů Evropského společenství. Skládá se z trestně právní a hmotně právní úpravy v rozsahu 35 článků. Tento je členěn do čtyř základních částí:

1. Část č. 1 je věnována zvláštní části trestního práva hmotného, obsahuje osm skutkových podstat trestných činů, které mohou být spáchány proti finančním zájmům Evropského společenství.
2. Druhá část je pak věnována obecně hmotně právní rovině trestního práva. Zabývá se především otázkami zavinění, subjektů a trestní odpovědnosti.
3. Třetí část upravuje problematiku trestního práva procesního, kdy se věnuje především funkci evropského prokurátora, jeho pravomocím a průběhu trestního řízení.
4. Čtvrtá část srovnává zásadu subsidiarity národních trestních řádů s Corpus Juris. Text dále osahuje hlavní principy ochrany finančních zájmů, zásady legality, individuality, a to jak právnických tak fyzických osob. Dále upravuje zásadu proporcionality, záruku nezávislých a nestranných soudů, princip evropské teritoriality, kontradiktornosti řízení a subsidiarity národního práva. Jen pro představu zde uvádím skutkové podstaty trestných činů obsažené v části 1., kdy se jedná o:

- Podvod proti rozpočtu EU
- Podvod ve sféře volné soutěže
- Korupce
- Zneužití úřední povinnosti
- Zpronevěra fondů
- Vyzrazení služebního tajemství
- Praní a přechovávání majetkových hodnot získaných z nepoctivých zdrojů
- Zločinné spolčení²⁹

9.2 Boj s hospodářskou kriminalitou v České republice

V rámci Policie České republiky funguje Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování. Hlavní důvod vzniku tohoto

²⁹ Srov. Srov. RUŽIČ, D., *Vývoj hospodářské kriminality v letech 2003 – 2008 a její legislativní úprava v České republice včetně porovnání s právní úpravou ve Slovenské republice*, str. 75-78.

tvaru byl záměr vytvořit odborné specializované pracoviště s maximální mobilitou, morální silou a odolností. Tento útvar prošel vnitřním dosti složitým vývojem, kdy se transformovala služba pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti na útvar pro odhalování korupce a závažné hospodářské činnosti služby kriminální policie a vyšetřování. Dále začátkem roku 2003 došlo k sloučení finanční kriminality a ochrany státu služby kriminální policie a vyšetřování s útvarem pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti. V poslední řadě byl tento tvar 1. 1. 2007 sloučen s částí útvaru odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality služby kriminální policie a vyšetřování. Bohužel současná situace u tohoto a jiných podobných útvarů není dobrá.

Jak již jsem zmínil v úvodních kapitolách, velkou nevýhodou hospodářské kriminality je její latence. Následky této činnosti se zpravidla projevují až po dlouhé době. Subjekty, které podávají podněty k prověřování policejnímu orgánu a obecně OČTŘ se dají rozdělit do několika skupin. Předně jsou to podněty právnických osob, popř. firem. V mnoha případech toto oznámení jen kryje jiné záležitosti spojené s fungování firmy, ale OČTŘ se těmito podněty musí zabývat a postupovat podle zásady oficiality a legality. Dále ve velmi malém množství podávají podněty k prošetřování fyzické osoby. Mnohdy se jedná o anonymní oznámení, kdy osoby většinou reagují na různé informace uveřejněné ve sdělovacích prostředcích. Jen málo podnětů však splňuje náležitosti trestního oznámení. Často se stává, že takovýto podnět končí třeba přiložením výstřižku z novin. Bohužel však i těmito podněty se musí ze zákona OČTŘ zabývat, což však značně tyto orgány zatěžuje.

Dále se orgány musí zabývat také oznámeními přijatými od kontrolních orgánů. Jedná se o orgány vykonávající dohled v oblasti veřejné správy, ale i dohled nad soukromými subjekty. Jedná se především o instituci, která finančně dohlíží na Českou národní banku, Českou obchodní inspekci, Finanční analytický útvar ministerstva financí, Celní úřady a Nejvyšší kontrolní úřad. V neposlední řadě podněty OČTŘ podává také auditor při zjištění okolnostem napovídajícím spáchání protiprávního jednání při své činnosti.

10 MOŽNOSTI DOKAZOVÁNÍ HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY

10.1 Pojem a účel

Účelem trestního řízení je činnost, kterou se objasňuje skutkový podklad pro meritorní rozhodnutí, neboť cílem trestního řízení je zjistit, zda se skutek stal, zda je trestným činem a kdo je jeho pachatelem. Dále je třeba objasnit a zjistit skutečnosti, které pachatele k trestné činnosti vedly nebo mu umožnily její spáchání. V rámci tohoto dokazování se shromažďují a opatřují důkazy, které jsou důležité pro trestní řízení. V § 89 odst. 2 tr. řádu je zakotveno, že důkaz je vše, co může přispět k řádnému objasnění věci, zejména pak výpovědi obviněného, znalecké posudky. Toto však jsou pouze nejpoužívanější důkazní prostředky. Jako důkazní prostředek je taktéž možno považovat v zákoně nezmiňené věci, které však slouží jako důkazní prostředek, tj. vše co může přispět k objasnění věci. Důkaz tedy musí mít vztah k dokazované události, kdy musí být způsobilý skutečnost vyvrátit, či dokázat. Důkazem se tedy rozumí výsledek činnosti orgánu činného v trestním řízení při dokazování. Jde tedy o přímý poznatek o existenci určité okolnosti, která se má dokazovat.³⁰

10.2 Vyšetřování hospodářské kriminality

Hospodářské trestné činy jsou velmi specifická oblast. Vyznačují se zejména značnou přizpůsobivostí a kreativitou při páchání trestné činnosti. Dále jsou velmi různorodé a dynamické. Toto klade zejména důraz na odhalování a vyšetřování těchto skutků. Je třeba v každém případě volit různé strategie a postupy ve věci. Nelze se spoléhat pouze standardní a univerzální metody.

³⁰ Srov. MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P., a kol., *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3, str. 396.

10.3 Stopy a důkazní prostředky v hospodářské kriminalitě

V rámci hospodářské kriminality se lze zejména setkat s těmito důkazními prostředky:

- Listinné důkazy – jsou takové, které nějakým způsobem souvisí s fungováním společnosti jako takové. Jsou to např. účetní výkazy, organizační řád, registrace k dani, stanovy společnosti, daňová přiznání, výpisy z obchodního rejstříku, smlouvy, plné moci, daňové doklady, vnitropodnikové doklady, faktury, podnikatelské záměry, výsledky auditů, atd. Těchto důkazů je nepřeberné množství, kde však je potřeba velmi cíleně aplikovat.
- Nosiče informací – CD a DVD média, mobilní telefony, pevné disky externí a interní, popř. celé PC sestavy
- Věcné důkazy – jsou to předměty, kterými byl trestný čin spáchán, popř. na kterých byl trestný čin spáchán. Jsou to taktéž jiné předměty, které prokazují nebo vyvracejí dokazovanou skutečnost k odhalení pachatele trestného činu a jeho samotného zjištění. U tohoto druhu trestné činnosti jsou to např. stroje a náčiní pro padělatelskou činnost nebo finanční hotovost.³¹

Dále se v této souvislosti dá hovořit o stopách ve vědomí lidí. Tyto stopy jsou objektivní v případě, kdy osoby naplánovaly, organizovaly a následně provedly protiprávní jednání, zneužily důvěrné informace k aktivitám jiných osob v souvislosti s páčáním trestné činnosti, podílely se na zničení a skartaci důkazních prostředků věcných, nebo na zatajení informací o podezřelých aktivitách, poskytl spolupráci při páčání trestné činnosti, byly přítomni v okruhu osob, kde došlo k přípravě, nebo dokonání trestné činnosti, disponují informacemi o nelegálních aktivitách, nebo o páčání trestné činnosti, jsou v roli poškozených.

Některé subjekty hospodářské kriminality, především její svědci, si neuvědomují, že se vůbec svědky této kriminality stali. Vše to souvisí s velmi velkou komplikovaností a odborností této věci. Pro hospodářskou kriminalitu je typické zejména velké množství zajištěných stop. Jedná se především o listinné důkazy. Není problém v tom, tyto stopy

³¹ Srov. MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P., a kol., *Kurs trestního práva. Trestní právo procesní*. 3, str. 392-394.

zajisti, je však problém v jejich následném vyhodnocování. Toto je velmi časově a psychicky náročné. Jedná se o velmi mravenčí práci, která především důraz na odbornost a pečlivost provádění hodnocení důkazů.

Subjekty dokazování jsou osoby, které se účastní procesu dokazování. Jeho začátek, průběh a výsledek ovlivňují svými výkony, kterými realizují svá práva a povinnosti. Trestní řád tyto subjekty nevymezuje, ale podle významu je můžeme rozlišit do několika skupin. První skupinou jsou orgány činné v trestním řízení, které odpovídají zejména za zákonný a řádný proces, rozhodují v jeho fázích o předmětu a obsahu dokazování. Důkazy zajišťují, vyhledávají, hodnotí a provádějí. Dále jsou v každém trestním řízení dvě strany, zpravidla poškozený a podezřelý, kdy tito mohou taktéž důkazy vyhledat a předložit, navrhnout jejich provedení a vyjadřovat se k nim, klást vyslychaným otázky a za určitých okolností důkaz mohou provést před soudem. Třetí skupinou jsou osoby ostatní, a to například znalec, kterému trestní řád umožňuje dle ust. § 107 odst. 1 navrhnout provedení důkazů potřebných k podání posudku nebo osoba povinná předložit nebo vydat věc.

10.4 Počáteční vyšetřovací a pátrací úkony

U obecné kriminality je dopředu zcela jasné, o co zde jde a lze tomu také přizpůsobit další postup vyšetřování, na rozdíl od kriminality hospodářské, kde je velmi složité určit další postup ve věci. Dále u obecné kriminality lze ve většině případů aplikovat léty ověřené postupy a praxi. U hospodářské trestné činnosti pak platí, že s rozvojem společnosti a ekonomiky vznikají nové formy a nové způsoby páchaní trestné činnosti. Na tuto pak policejní orgány nemůžou použít zavedenou praxi, proto je nutné přistoupit k zavedení nových postupů pro účinnější boj.

V této oblasti se zpravidla aplikuje tzv. prvotní rozpracování věci. Jde o skryté vyšetřování, jehož hlavním účelem je získat co nejvíce informací k případu. Zkoumá se především to, zda skutečnosti nasvědčující spáchání trestného činu jsou skutečně naplněny a shromažďují se konkrétní důkazy, které by usvědčily fyzické či právnické osoby. Tyto informace se získávají operativně pátrací činností, které jsou uvedeny v ust. § 158b až 158f tr. řádu a dále pak zejména podáním vysvětlení osob, ale je využito i policejních evidencí a další zdroje informací. Počáteční úkony jsou směřovány na

odhalení nejslabšího článku řetězce. Jde o to, zajistit důkazy potřebné pro trestní řízení a následné možné trestní stíhání a zajistit to, aby pachatel se o připravovaných úkonech nedozvěděl a nedošlo tak k zničení věcí důležitých pro tr. řízení.

Dále je při vyšetřování závažnějších případů využíván tzv. frontální systém, kdy ten je založen na nasazení maximálních sil a prostředků na konkrétní případ. Frontálním postupem se rozumí koordinovaný postup většího množství subjektů, jako jsou např. policejní útvary, celní správa, atd.

V tomto případě hraje velkou roli čas, kdy je na místě všechny úkony provést v co nejkratším čase. Využit je ve velké míře moment překvapení a jde o to zabránit případnému zničení důkazů, nebo útěku pachatelů, kdy tímto se také minimalizuje možnost vyzrazení vyšetřovacích postupů. Při zkoumání získaných informací se pak vyšetřovatelé zaměřují na mnoho skutečností, které budou ovlivňovat průběh dalšího řízení. Především se jedná o zjištění vazeb mezi osobami a firmami, zajištění majetkových poměrů podezřelých, zajištění objektů, způsoby vedení účetnictví, zjištění finančních toků mezi zainteresovanými osobami, atd. Při použití jakýchkoli důkazních prostředků je třeba postupovat podle zákona, aby byly důkazy použitelné pro další řízení a zejména relevantní v trestním řízení. Příkladem počátečních zajišťovacích úkonů jsou např. domovní prohlídky, vydání a odnětí věci, zajištění peněžních prostředků na bankovních účtech a různé znalecké posudky. V předchozí větě jsou uvedeny některé vyšetřovací úkony dle tr. řádu, které se využívají v praxi. V mnoha případech je k tomuto nutné přibrat znalce z oboru nebo experta z některého z policejného útvaru.

10.5 Vyšetřovací verze a stanovení plánu prověřování

Bez plánování se v dnešní době lze jen těžko obejít u většiny prováděných úkonů a zejména to platí pro úkony prováděné v rámci trestního řízení při šetření hospodářské kriminality. Jde o velmi důležitou činnost a to ve všech stádiích trestního řízení a trestního stíhání určité osoby. Toto je taktéž nutné pro lepší přehled o věci a představě dalšího postupu ve věci. Jak již bylo dříve uvedeno, při příjmu nějakého oznámení orgánem činným trestním řízením, případně nějakého podnětu k vyšetřování není vždy zprvu ihned jasné konkrétní vina fyzické či právnické osoby. Proto je potřeba

shromáždit velké množství důkazních prostředků a tyto následně vyhodnotit. Dále pak třeba stanovit vyšetřovací verze. Toto jsou však pouze spekulace či domněnky vyšetřovatelů a ty je třeba potvrdit nebo vyvrátit. Vyšetřovacích verzí může být stanoveno hned několik, kdy poté se od tohoto odvíjí náročnost a průběh vyšetřování.

10.6 Výsledky svědků a obviněných

Subjekty hospodářských trestných činů bývají zpravidla vysoce postavení lidé s vyššími příjmy, pro které není problém sáhnout hlouběji do svých úspor k opatření si kvalitního právního zastoupení. Proto se v této souvislosti mluví o kriminalitě bílých límečků. V mnoha případech také oproti „jiným“ pachatelů trestné činnosti využívají svoji inteligenci a předstírají různé způsoby maskování svojí kriminality. Z tohoto důvodu je velmi důležité si výslech náležitě připravit, aby nedošlo k sebemenší chybě. Je třeba si otázky dopředu připravit a promyslet strategii správného postupu předkládání jednotlivých důkazů. U složitějších výsledků jsou také přítomné i další osoby, které jsou vyšetřovateli nápomocny, ať už se jedná o soudní znalce či experty z oboru.

Výpovědi, či podaná vysvětlení svědků taktéž nejsou jednoduchou záležitostí. Mnoho svědků úmyslně nebo z nevědomosti uvádí nepravdivé či neúplné informace. Taktéž toto pramení z určitého strachu z pomsty nebo od společníků.

10.7 Další úkony v boji s hospodářskou kriminalitou

V této kapitole nelze nezmínit znalecké posudky. Ty jsou jedním z nejdůležitějších důkazů v probíhajícím řízení. V hospodářské kriminalitě jsou znalecké posudky zaměřeny především na pravost různých dokumentů a zajištěných stop v listinné podobě, obsah datových médií, právnost vedení účetních dokladů a na nejrozličnější finanční a bankovní operace a na jejich průběh. V dnešní době již existuje celá řada firem, které se specializují na znalecké posudky, zejména pak pro orgány činné v trestním řízení. V tomto případě je nutný kontakt mezi vyšetřovatelem a znalcem, aby byly odpovězeny správně a přesně všechny kladené otázky. V praxi je pak zcela běžné, že si podezřelý či obviněný nechává vypracovat své vlastní znalecké posudky. Tento posudek musí obsahovat náležitosti dané zákonem a musí s ním být nakládáno jako s navrhnutým důkazem pro trestní řízení obhajobou. Pokud se jednotlivé znalecké posudky od sebe navzájem liší, zpravidla se vypracuje ještě revizní znalecký posudek.

11 PREVENCE HOSPODÁŘSKÉ KRIMINALITY

Prevenčí kriminality se rozumí soubor nejrůznějších aktivit, mimo trestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality, nebo docílit jejího zmenšení.³² Z definice vyplývá, že tedy působí na to, aby se hospodářská kriminalita vůbec nestala. Z tohoto důvodu nejsou na místě represivní opatření. Proto také můžeme řadit před represi právě prevenci. Nelze zde zmínit veškerá preventivní opatření proti páchání této kriminality, proto zmiňme jen některá z nich. Velké zjednodušení práce pro orgány činné v trestním řízení přinesla novela trestního řádu, která byla realizovaná zákonem č. 265/2001 Sb. s účinností od 1. 1. 2002. Novela například posílila stadia řízení před soudem na úkor přípravného řízení, dále posílila postavení státního zástupce při výkonu dozoru v přípravném řízení. Dále pak umožnila v procesní formě zachytit důkazy i v případech, kdy ještě nejsou podmínky pro zahájení tr. stíhání určité osoby.

Při nalézání preventivních opatření ve vztahu k hospodářské kriminalitě je třeba vycházet z již zjištěných příčin a z dořešených případů. Cílem preventivních opatření je eliminace trestné činnosti nebo alespoň její minimalizace a je třeba při tomto zohlednit také vývoj této oblasti. Mělo by se jednat o souhrnný a co nejkomplexnější soubor opatření, kdy vynechání některé z oblastí bude mít za následek snížení účinnosti těchto opatření. Aplikace těchto opatření v praxi pak je dlouhodobým procesem, kdy je nutno působit na zažitě způsoby lidí, na jejich myšlení a měnit jejich návyky, což je opravdu běh na dlouhou trať. Je nezbytně nutné také zohlednit subjekt samotného pachatele, kdy je namístě se přizpůsobit jeho inteligenčním vlastnostem. Dle mého názoru by se měla preventivní opatření rozdělit na dvě roviny, kdy první z nich by se týkala žádoucího chování osob, tedy potencionálního pachatele, tedy motivující jej právě k pozitivnímu chování. Druhá rovina by působila na potencionálního pachatele v negativním slova smyslu, kdy by říkala, jak se pachatel chovat nemá a co by mělo za následek toto negativní chování.

³² Srov. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., *Kriminologie*, str. 172.

Preventivní opatření se dále dají definovat a rozdělit do několika skupin z hlediska svého působení. Můžeme je rozdělit přibližně takto:

- Preventivní opatření pozitivně působící na potenciálního pachatele – Opatření z pohledu kriminologie, kdy je využíváno jejich poznatků a přístupů. Tyto preventivní opatření lze zároveň ještě rozdělit na sociální, situační a viktimologické, kdy toto se však týká pachatelů především násilných trestných činů. Další dělení je pak na primární, sekundární a terciární.
- Preventivní opatření negativně působící na potenciálního pachatele – Za negativně na pachatele působící preventivní opatření lze považovat legislativní činnost. Vidina následků pro pachatele má odstrašující charakter. Není zde ale odstraněna příčina jednání, nejsou zde minimalizovány faktory zvyšující pravděpodobnost páčání a subjektu není nabízena jiná alternativa chování.³³

11.1 Srovnání právní úpravy hospodářské kriminality s ostatními Evropskými zeměmi

11.1.1 Slovenská republika

Dne 20. 5. 2005 byl Národní radou Slovenské republiky schválen zákon č. 300/2005 Z. z., který nahradil dosud na Slovensku aplikovaný zákon 140/1960 Sb. Novela pak nabyla účinnosti dne 1. 1. 2006. Novela dělí trestné činy na přečiny a zločiny, kdy je rozhodující hranice trestní sazby. Při srovnání s úpravou českého trestního zákona i ten slovenský řadí na první místo zájem na ochranu zdraví a života. Trestné činy hospodářské jsou upraveny v hlavě páté slovenského trestního zákona.³⁴ Hlava pátá se dále člení na čtyři díly. V prvním dílu jsou uvedeny trestné činy ohrožující tržní ekonomiku, ve druhém trestné činy proti hospodářské disciplíně, třetí díl obsahuje trestné činy proti měně a ve čtvrtém dílu jsou obsaženy skutkové podstaty trestných činů proti průmyslovým právům a proti právu autorskému. K hospodářským trestným

³³ Srov. NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., *Kriminologie*, str. 223-232.

³⁴ Srov. IVOR, J., ZÁHORA, J., *Nové trestné kodexy na Slovensku, Kriminalistika č. 4/2005*, str. 314-318.

činům taktéž můžeme řadit některé majetkové trestné činy uvedené v hlavě čtvrté Slovenského trestního zákona. Obecně se dá zkonstatovat, že podoba českého a slovenského trestního zákoníku vychází z již neúčinného zákona č. 140/1960 Sb. Lze však říci, že ve Slovenské úpravě formálního pojetí trestného činu, a to především zachycení kritéria jeho závažnosti, dostala tato kapitola jakousi větší „eleganci“.

11.1.2 Spolková republika Německo

Německá právní úprava je založená na formálním pojetí trestného činu, přičemž toto je doplněno procesně právním korektivem v podobě ustanovení § 153 německého trestního řádu, které umožňuje státnímu zástupci se souhlasem soudu zastavit trestní stíhání, pokud však na něm není veřejný zájem. To vše v případě méně závažných trestných činů. V současné době je na německém území v účinnosti trestní zákoník č. 60/1974 ze dne 23. 1. 1974.

12 NEJZNÁMĚJŠÍ HOSPODÁŘSKÉ TRESTNÍ KAUZY NA NAŠEM ÚZEMÍ

12.1 Kauza H – Systém

Firmu založil Petr Smetka v roce 1993. Předmětem jejího podnikání byla výstavba rodinných domků v blízkosti Prahy. Ceny domků se pohybovaly kolem jednoho miliónu korun a předány měly být v rozmezí dvou až tří let od podepsání smlouvy s klientem. Firma stihla však dokončit pouze asi třicet domů. Smetka totiž převáděl peníze klientů na svoje společnosti již dříve založené. Celkem tak připravil nejméně 1095 klientů o zhruba 985 miliónů korun. Prověřování se táhlo dlouhá léta. Dále se pak kauzou zabýval soud více jak čtyři roky a poté poslal pravomocným rozsudkem Smetku do vězení na dvanáct let. Škodu klientům se dosud nepodařilo nahradit.

12.2 Kauza IPB

Česká národní banka uvalila na Investiční (IPB) a poštovní banku dne 19. 6. 2000 nucenou správu a o tři dny později banku odkoupila Československá obchodní banka (ČSOB). Její zástupci pak na IPB podaly několik trestních oznámení. Pražský městský soud následně řešil kauzu, v níž bylo obžalováno sedm vysokých manažerů IPB a taktéž byl v řešení tehdejší majitel IPB japonská společnost Nomura, a to kvůli nezákonně vydaným dluhopisům za šest miliard korun. IPB postihlo více trestních kauz, kdy v jedné z dalších bylo obviněno šest manažerů, kteří se pokoušeli se zbavit špatných úvěrů tím, že spřízněným firmám půjčili devět miliard korun na jejich odkup.

12.3 Kauza Čepro

Už v polovině května roku 2007 policie v souvislosti s chystaným podvodem s pohonnými hmotami zadržela tři osoby. Podvody byly namířeny proti státnímu podniku Čepro. Všechny později propustila. Zadržení byly představitelé společnosti Loricus, která sídlila na stejné adrese jako společnost popraveného Mrázka. Policie pak následně 3. 6. 2007 obvinila bývalého šéfa Národního bezpečnostního úřadu a státní firmy Čepro Tomáše Kadlece z přípravy podvodu a zločinného spolčení. Pokud by byl čin spáchán, škody by se vyšplhaly na nejméně čtyři miliardy korun. Spolu s Kadlecem

čelili obvinění také podnikatel Radovan Krejčíř a také bývalý náměstek Kadlece Alexander Houška.

12.4 Kauza CS fondů

Čtveřice obžalovaných se dopustila v březnu 1997 podezřelého převodu majetku CS fondů v hodnotě 1, 23 miliardy korun na účet makléřské firmy Umana. Za tuto transakci pak fond získal bezcenné akcie drůbežárny Příšovice.

12.5 Kauza KTP Quantum

V tomto případě se jedná o největší úpadek domácího kapitálového trhu v porevoluční době. Náchodský obchodník s cennými papíry KTP Quantum a její manažeři Karel Takáč a Oldřich Bakus jsou podezřelí z toho, že v letech 1996 až 2001 vylákaly nabízením Spořitelního účtu správy akcií peníze od klientů v desítkách poboček. Někteří z nich dostali peníze nazpět. Podvedeno tehdy bylo téměř 26 000 lidí a škoda se vyšplhala na téměř 3, 5 miliardy korun. Obžalovaní jsou ohroženi trestní sazbou 5 až 12 let odnětí svobody.

12.6 Kauzy Komereční banky

Po dvouletém procesu rozhodl pražský městský soud v srpnu roku 2007 o pětiletém trestu odnětí svobody nepodmíněně pro bývalou šéfku odboru financování obchodů Komereční banky Jiřinu Kaplanovou, a to kvůli pochybným úvěrům pro firmy podnikatele Františka Chvalovského, jakožto bývalého předsedu Českomoravského fotbalového svazu. Soud za podvod uznal vinné další čtyři úředníky banky. Zbylé dvě úřednice zprostil obžaloby. Škoda, která zde vznikla díky špatným podkladům k žádostem o úvěry, se vyšplhala na téměř 1, 5 miliardy korun.

František Chvalovský je taktéž obžalován z trestného činu úvěrového podvodu za to, že jím ovládané firmy získaly úvěry na obchody se zahraničními partnery, kdy tyto peníze poté měly použít k jiným účelům, a to zejména k splacení předešlých dluhů.

12.7 Kauza Harvardských fondů

Zakladatel těchto fondů Viktor Kožený a bývalý předseda představenstva a likvidátor HPH Boris Vostrý jsou v České republice stále stíháni za to, že v letech 1995 až 1997 záměrně převáděli majetek z Harvardských investičních fondů a Sklo Unionu Teplice v hodnotě asi 16, 5 miliardy korun. Tento holding tím poškodili tak, že skončil v likvidaci.

ZÁVĚR

Do svojí závěrečné řeči se budu snažit zakomponovat také mojí osobou navrhnutá možná opatření pro boj s hospodářskou kriminalitou a návrhy na zlepšení situace v této oblasti. Jak již mám v uvedených řádcích několikrát zmíněno, hospodářská kriminalita na našem území prodělala za poslední desetiletí velmi bouřlivý vývoj. Po roce 1989 došlo k přechodu na nový způsob, na způsob neznámý a to tržní ekonomiku. Proto se tato kriminalita stala novým problémem. Bylo zapotřebí tomuto přizpůsobit a upravit právní systém a také velmi odborně připravit orgány činné v trestním řízení na řešení této problematiky. Bohužel celá řada transformačních kroků se buď nezdařila, nebo nebyla dotáhnutá úspěšně do konce a tím se míjel účinek jejich účelem. Taktéž řada osob na zavedení těchto opatření zcela jistě neměla zájem. Můj kolega říká, že problém hospodářské kriminality je pouze jeden. Tzn., že je jako chobotnice a dále pak sahají její chapadla. Jde zde o provázanost všech institucí a subjektů, a to jak státní tak podnikatelské sféry. Pokud se odhalí byť třeba celá organizovaná skupina pachatelů, je velmi rychle chybějící článek nahrazen novými. Bohužel ne všichni občané naší země si uvědomují závažnost tohoto jednání, i když je zcela logické, že člověk neznalý problému staví na první místo trestné činy proti životu a zdraví.

S hospodářskou kriminalitou se snaží bojovat většina států světa. Jeden úspěšně, jiný méně. Každý stát má ovšem jiné nástroje pro boj. Ty jsou přizpůsobeny zejména místním podmínkám. Velká diskuze se vede ohledně agenta provokatéra. Otázka však je, zda je umožněno pachatele stíhat a odsoudit za trestný čin, když k němu byl vyprovokován. Evropský soud pro lidská práva k této problematice přistupuje zcela odmítavě, kdy taktéž Ústavní soud České republiky vydal zamítavé stanovisko. Pokud by se jednalo o agenty provokatéra z policejních řad, je zde na místě možné spojení s podezřením z trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele. Dalším velmi diskutovaným tématem je tzv. korunní svědek. Toto je člověk, který disponuje informacemi tak závažného charakteru, že by jimi mohl velmi ovlivnit vývoj aktuálně šetřeného případu. Za toto by mu však byla nabídnuta určitá míra benevolence při posuzování jím spáchaného protiprávního jednání.

Další možné opatření proti boji s hospodářskou kriminalitou jsou např. různá školení zaměřená na zvyšování finanční gramotnosti občanů a na zvýšení podvědomí o

hospodářské kriminalitě. Také firemní etický kodex pro zaměstnance je vhodným nástrojem v boji. V rámci strategie vlády v boji proti korupci byla vytvořena speciální telefonní linka s číslem 199, kdy ta ale byla k 30. 4. 2012 zrušena. Tato linka však neměla žádnou povinnost ihned předávat podněty občanů k prověřování OČTŘ. Operátorům na lince neměl volající povinnost sdělovat svoje osobní údaje. Hovory taktéž nebyly nahrávány. Linka sloužila spíše jako právní poradna v oblasti hospodářské kriminality. Další možné opatření pro boj je prověřování bezúhonnosti pracovníků. V dnešní době se toto již děje prostřednictvím výpisů z rejstříků trestů a pomocí lustrací člověka v různých veřejně přístupných databázích. U tohoto je však potřeba dbát velké opatrnosti, protože některé údaje jsou velmi citlivého charakteru.

Při zpracování této práce jsem se snažil popsat jednotlivé kapitoly zejména s přispěním svojí praxe a s přispěním zkušeností a znalostí starších kolegů. Samozřejmě že však bez dostatečné znalosti teoretické stránky by se mi to nepodařilo. Teorii ve svém současném oboru sbírám již více než pět let, kdy se snažím mít vždy náskok před „protistranou“. Tato práce je pak zejména komplexním přehledem o problematice hospodářské trestné činnosti v návaznosti na českou právní úpravu. Dle mého názoru jsem splnil cíle, které jsem si stanovil při přípravě a následném zpracování této práce.

ANOTACE

Jméno a Příjmení:	Radim Šperlich
Název školy:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce:	Subjekt trestného činu a osobnost pachatele, trestné činy daňové a hospodářské
Název práce v anglickém jazyce:	Body of the offence and the offender's personality, fiscal and economic offences
Vedoucí práce:	JUDr. Ivana Rabinská, Ph. D.
Počet stran:	68
Počet příloh:	nejsou
Rok obhajoby:	2012
Klíčová slova:	trestný čin, pachatel, hospodářská trestná činnost
Keywords:	offence, offender's personality, economic crime

ANOTACE

Předmětem této práce je rozbor hospodářské trestné činnosti v návaznosti na osobu pachatele. Práce poskytuje souhrnný přehled o hospodářské trestné činnosti na našem území a na území okolních států, dále pak o jejím vývoji a současné situaci. Pro vypracování této práce jsem si zvolil metodu analýzy. Hospodářské činy a obecný problém této kriminality bude rozebrán na jednotlivé části a následně budou tyto sekce řešeny a rozbor prováděn individuálně. Následně však na konci bude proveden rozbor celkový a vyvození patřičných závěrů z celé práce.

ANOTATION

This thesis is an analysis of crime in relation to the offender. The work provides a comprehensive overview of the economic crimes on our territory and in neighboring countries, then continues on its development and current situation. For the preparation of this work I chose the method of analysis. Economic crimes and crimes of this general problem will be broken down into parts and then these sections will be constructed and analyzed carried out individually. Subsequently, however, at the end of the analyzed total and draw the necessary conclusions from the whole work.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

FRIČ, P., a kol., *Korupce na český způsob.*, Praha: G plus G, 1999. 302 str. ISBN 80-8610-32-69

FRYŠTÁK, M., *Hospodářská kriminalita z pohledu teorie a praxe.* Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2007. 205 str. ISBN 978-80-87071-18-2.

CHMELÍK, J., HÁJEK, P., NEČAS, S., *Úvod do hospodářské kriminality.* Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 167 str. Vysokoškolské učebnice. ISBN 80-86898-13-X.

IVOR, J., a kol., *Trestné právo procesné v otázkách a odpovediach.* Lura Edition, 2008. 418 str.

KONRÁD, Z., a kol., *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů.* 3. nezm. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1999. 219 str. ISBN 80-7251-023-1

KUCHTA, J., FENIK, J., FRYŠTÁK, M., a kol. *Hospodářská trestná činnost:multimediální učební text.* Brno: Masarykova univerzita, 2010, 103 str. ISBN 978-80-210-5155-3

MUSIL, J., KRATOCHVÍL, V., ŠÁMAL, P., a kol., *Kurs trestního práva: trestní právo procesní.* 3., přeprac. A dopl. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2007, 1999. XIX, 1166 str. Právnícké učebnice. ISBN 978-80-7179-572-8.

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., *Kriminologie.* Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. 419 str. ISBN 80-86432-08-4.

NOVOTNÝ, O., ZAPLETAL, J., a kol., *Kriminologie 2.,* přeprac. Vydání. Praha: ASPI, 2004. 451 str. ISBN 80-7357-026-2

PORADA, V., a kol., *Kriminalistika*. Brno:CERM, 2001. 746 str. ISBN 80-7204-194-0

RUŽIČ, D., *Vývoj hospodářské kriminality v letech 2003–2008 a její legislativní úprava v České republice včetně porovnání s právní úpravou ve Slovenské republice:(monografie)*. 1. Vyd. Kunovice: Evropský polytechnický institut, 2009. 130 str. Odborné knižní publikace. ISBN 978-80-7314-199-8.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

FINANČNÍ PORADENSTVÍ ON LINE: Definice daně [online]. [cit. 2012-14-01]

Dostupné na WWW:

<<http://www.finance.cz/zpravy/finance/17291-definice-dane/>>

INFORMACE ZE SVĚTA POJIŠTĚNÍ: Článek o pojistných podvodech [online].

[2012-18-06] Dostupné na WWW:

<<http://www.opojisteni.cz/pojistovny/pojistovny-jsou-uspesne-v-odhalovani-pojistnych-podvodu/>> [online] [2012-18-06]

PORADENSKÁ SPOLEČNOST PWC: Hospodářská kriminalita [online]. [cit. 2011-24-9] Dostupné na WWW:

<http://www.pwc.com/cz/cze/about/sves/advisory/pdf/PwC_Hospodarskakriminalita_CR.pdf>

PORADENSKÁ SPOLEČNOST PWC: Současný stav hospodářské kriminality [online]. [2012-18-06] Dostupné na WWW:

<<http://www.pwc.com/cz/cs/hospodarska-kriminalita/soucasny-stav-hospodarske-kriminality-cr.jhtml>>

MEZINÁRODNÍ AGENTURA TRANSPARENCY INTERNATIONAL: Žebříček indexu CPI vnímání korupce [online]. [2012-15-06] Dostupné na WWW:

<<http://www.transparency.cz/celosvetovem-zebricku-cpi-index-vnimani-korupce-2011-ceska-r/>>

POVINNÉ RUČENÍ VÝHODNĚ: Článek o pojistných podvodech [online]. [2012-22-5] Dostupné na WWW:

<<http://www.ruceni.cz/zpravy/finance/306856-pojistne-podvody-nadale-skokove-rostou/>>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Možná jednání vedoucí k porušení právních povinností.....	12
Obr. 2 – Vztah trestných činů k ekonomické kriminalitě.....	13
Obr. 3 – Příčiny spáchání podvodu.....	18
Obr. 4 – Aplikace ust. § 209 tr. zákoníku.....	29
Obr. 5 – Rozdělení korupce.....	37
Obr. 6 – Vývoj indexu CPI v České republice v letech 1997 – 2011.....	40

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 – Vnímání korupce v jednotlivých zemích, CPI Index.....	39-40
Tab. 2 – Počty šetřených případů pojistných podvodů v jednotlivých zemích.....	43

